

บทที่ 5

การดำเนินงานและการวิเคราะห์ข้อมูล

การดำเนินการวิจัย การเพิ่มมูลค่าขยะจากกระบวนการจัดการคัดแยกขยะในชุมชน เพื่อแปรรูปผลิตภัณฑ์สำหรับประโยชน์ใช้สอยในครัวเรือน ขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าสัก อำเภोजตุร พักตร์พิจาน จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพที่เน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนทุกภาคส่วน ที่มีวิจัยได้จัดกิจกรรมดำเนินการวิจัยดังนี้

5.1 แผนกิจกรรมการดำเนินการวิจัย

กิจกรรมในการดำเนินวิจัย แบ่งเป็น 5 ระยะ คือ

1. ขั้นตอนการเตรียมนักวิจัย เตรียมพื้นที่เป้าหมายและวางแผนการดำเนินการ
2. สํารวจข้อมูลด้านการจัดการขยะและการวิเคราะห์ข้อมูล
3. ประชุมเชิงปฏิบัติการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากขยะ ประเมินผลและการสรุปบทเรียน
4. การจัดเวทีแลกเปลี่ยนองค์ความรู้เพื่อถ่ายทอด ขยายผลและสร้างเครือข่าย
5. ติดตามผล ประเมินผล ถอดบทเรียนและสรุปผล

5.2 ผลการดำเนินงาน

5.2.1 ระยะที่ 1 การเตรียมนักวิจัย เตรียมพื้นที่เป้าหมาย วางแผนการดำเนินงาน

การเตรียมความพร้อมในการดำเนินการวิจัย ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

- 5.2.1.1 เชิญนักวิจัยและผู้ร่วมวิจัยในพื้นที่เข้าร่วมประชุมเพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์และขอบเขตของการวิจัย
- 5.2.1.2 ร่วมวางแผนดำเนินการวิจัย
- 5.2.1.3 แบ่งบทบาทหน้าที่รับผิดชอบ
- 5.2.1.4 ติดตามผลและประเมิน
- 5.2.1.5 สังเคราะห์ผล
- 5.2.1.6 สรุปผล

5.2.2 ระยะที่ 2 เก็บรวบรวมข้อมูลบริบทพื้นที่และวิเคราะห์ข้อมูล

5.2.2.1 ลงพื้นที่ศึกษาบริบทของชุมชน

ทีมวิจัย นักวิจัยเชิงพื้นที่และผู้นำชุมชนลงพื้นที่ศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูล

ขยะในชุมชนที่ชุมชนคัดแยกประเภทขยะ

ลงพื้นที่กับเจ้าหน้าที่อบต.ป่าสัก

การหมักปุ๋ยชีวภาพจากขยะอินทรีย์

สมาชิกกลุ่มปุ๋ยหมักชีวภาพและปุ๋ยอัดเม็ด

ภาพที่ 5.1 การลงพื้นที่ศึกษาบริบทและสภาพปัญหาด้านการจัดการขยะของตำบลป่าสัก

5.2.2.2 สภาพปัญหาด้านการจัดการขยะ

5.2.2.1 ทำให้หมู่บ้านมีสภาพไม่น่าดูสกปรก

5.2.2.2. พฤติกรรมการทิ้งขยะมักง่ายของชุมชน

- 5.2.2.3. เป็นแหล่งที่ก่อเหตุหน้าร้านค้าเป็นบ่อเกิดของโรค
- 5.2.2.4. เป็นแหล่งเชื้อเพลิง ไฟไหม้ขยะ/ลูกกลมไหม้ป่า
- 5.2.2.5. อบต.ไม่มีงบประมาณซื้อถังขยะและรถเก็บขยะ
- 5.2.2.6. ก่อให้เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม ทำให้เกิดการเสี่ยงต่อสุขภาพ
- 5.2.2.7. เกิดการสูญเสียทางเศรษฐกิจ ทำให้ขาดความสง่างาม
- 5.2.2.8. ถ้าไม่ดำเนินการจะสร้างค่านิยมที่ผิดๆประชาชนไม่รู้จักพึ่งตนเอง

5.2.2.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานด้านการจัดการขยะในครัวเรือน

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 5.1 แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามทางด้าน เพศ

ลำดับ	รายการ	รวม	
		จำนวน	ร้อยละ
1.	เพศ		
	ชาย	78	38.2
	หญิง	126	61.8
	รวม	204	100

จากตารางที่ 5.1 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากเป็นเพศหญิง มากที่สุด ร้อยละ 61.8 รองลงมาเป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 38.2 ตามลำดับ

ตารางที่ 5.2 แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามทางด้าน อายุ

ลำดับ	รายการ	รวม	
		จำนวน	ร้อยละ
2.	อายุ		
	ต่ำกว่า 20 ปี	7	3.4
	20-30 ปี	11	5.4
	31-40 ปี	42	20.6
	41-50 ปี	59	28.9
	51-60 ปี	57	27.9

	มากกว่า 60 ปีขึ้นไป	28	13.7
	รวม	204	100

จากตารางที่ 5.2 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากมีอายุ 41-50 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 28.9 รองลงมาเป็นอายุ 51-60 ปี ร้อยละ 27.9 อายุ 31-40 ปี ร้อยละ 20.6 มากกว่า 60 ปีขึ้นไป ร้อยละ 13.7 20-30 ปี ร้อยละ 5.4 ต่ำกว่า 20 ปี ร้อยละ 3.4 ตามลำดับ

ตารางที่ 5.3 แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามทางด้าน ระดับการศึกษาสูงสุด

ลำดับ	รายการ	รวม	
		จำนวน	ร้อยละ
3.	ระดับการศึกษาสูงสุด		
	ไม่ได้เรียนหนังสือ	0	0
	ประถมศึกษา	97	47.5
	มัธยมศึกษาตอนต้น	31	15.2
	มัธยมศึกษาตอนปลาย	65	31.9
	อนุปริญญา/ปวช./ปวส.	5	2.5
	ปริญญาตรี	6	2.9
	สูงกว่าปริญญาตรี	0	0
	รวม	204	100

จากตารางที่ 5.3 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากมีระดับการศึกษาสูงสุด เป็นประถมศึกษา มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 47.5 รองลงมาเป็น มัธยมศึกษาตอนปลาย ร้อยละ 31.9 มัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 15.2 ปริญญาตรี ร้อยละ 2.9 อนุปริญญา/ปวช./ปวส. ร้อยละ 2.5 ตามลำดับ

ตารางที่ 5.4 แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามทางด้าน อาชีพหลัก

		รวม

ลำดับ	รายการ	จำนวน	ร้อยละ
4.	อาชีพหลัก		
	ไม่ได้ประกอบอาชีพ	6	2.9
	รับจ้างทั่วไป	28	13.7
	รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	4	2
	บริษัทเอกชน	3	1.5
	ค้าขาย	5	2.5
	เกษตรกร	153	75
	อื่นๆ	5	2.5
	รวม	204	100

จากตารางที่ 5.4 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากมีอาชีพเกษตรกร มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 75 รองลงมา เป็น รับจ้างทั่วไป ร้อยละ 13.7 ไม่ได้ประกอบอาชีพ ร้อยละ 2.9 ค้าขายและอื่นๆ ร้อยละ 2.5 รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ ร้อยละ 2 บริษัทเอกชน ร้อยละ 1.5 ตามลำดับ ตารางที่ 5.5 แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามทางด้าน อาชีพเสริม

ลำดับ	รายการ	รวม	
		จำนวน	ร้อยละ
5.	อาชีพเสริม		
	ไม่มี	179	87.7
	ทำไร่	1	5
	รับจ้างทั่วไป	3	1.5
	เกษตรกร	3	1.5
	ทำรูป	3	1.5
	ค้าขาย	7	3.4
	ก่อสร้าง	1	0.5
	เลี้ยงสัตว์	7	3.4
รวม	204	100	

จากตารางที่ 5.5 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากไม่มีอาชีพเสริม มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 87.7 รองลงมา ค้าขายและเลี้ยงสัตว์ ร้อยละ 3.4 รับจ้างทั่วไป เกษตรกร และทำรูป ร้อยละ 3 ทำไร่และก่อสร้าง ร้อยละ 1 ตามลำดับ

ตารางที่ 5.6 แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามทางด้าน รายได้ต่อปี

ลำดับ	รายการ	รวม	
		จำนวน	ร้อยละ
6.	รายได้ต่อปี		
	ต่ำกว่า 10,000 บาท	35	17.2
	10,000-20,000 บาท	43	21.1
	20,001-30,000 บาท	45	22.1
	30,001-40,000 บาท	60	29.4
	มากกว่า 40,001 บาท	21	10.3
	รวม	204	100

จากตารางที่ 5.6 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากมีรายได้ต่อปีเป็น 30,001-40,000 บาท มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 29.4 รองลงมา 20,001-30,000 บาท ร้อยละ 22.1 10,000-20,000 บาท ร้อยละ 21.1 ต่ำกว่า 10,000 บาท ร้อยละ 17.2 มากกว่า 40,001 บาท ร้อยละ 10.3 ตามลำดับ

ตารางที่ 5.7 แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามทางด้าน ลักษณะบ้านพักอาศัย

ลำดับ	รายการ	รวม	
		จำนวน	ร้อยละ
7.	ลักษณะบ้านพักอาศัย		
	1 ชั้น	64	31.4
	2 ชั้น	140	68.6
	รวม	204	100

จากตารางที่ 5.7 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากมีลักษณะบ้านพักอาศัย 2 ชั้น มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 68.6 รองลงมา 1 ชั้น ร้อยละ 31.4 ตามลำดับ

ตารางที่ 5.8 แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามทางด้าน ครอบครัวท่านตั้งอยู่หมู่ใด

ลำดับ	รายการ	รวม	
		จำนวน	ร้อยละ
8.	ครอบครัวท่านตั้งอยู่หมู่ใด		
	หมู่ที่ 1	20	9.8
	หมู่ที่ 2	17	8.3
	หมู่ที่ 3	29	14.2
	หมู่ที่ 4	17	8.3
	หมู่ที่ 5	10	4.9
	หมู่ที่ 6	16	7.8
	หมู่ที่ 7	24	11.8
	หมู่ที่ 8	8	3.9
	หมู่ที่ 9	11	5.4
	หมู่ที่ 10	5	2.5
	หมู่ที่ 11	7	3.4
	หมู่ที่ 12	13	6.4
	หมู่ที่ 13	8	3.9
	หมู่ที่ 14	19	9.3
	รวม	204	100

จากตารางที่ 5.8 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากอาศัยอยู่ หมู่ที่ 3 มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 14.2 รองลงมาเป็น หมู่ที่ 7 ร้อยละ 11.8 หมู่ที่ 1 ร้อยละ 9.8 หมู่ที่ 14 ร้อยละ 9.3 หมู่ที่ 2 และหมู่ 4 ร้อยละ 8.3 หมู่ที่ 6 ร้อยละ 7.8 หมู่ที่ 12 ร้อยละ 6.4 หมู่ที่ 9 ร้อยละ 5.4 หมู่ที่ 14 ร้อยละ 9.3 หมู่ที่ 8 และ หมู่ที่ 13 ร้อยละ 3.9 หมู่ที่ 11 ร้อยละ 3.4 หมู่ที่ 10 ร้อยละ 2.5 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการขยะในครัวเรือน

ตารางที่ 5.9 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามทางด้าน ลักษณะการทิ้งขยะในครัวเรือน

ลำดับ	รายการ	รวม	
		จำนวน	ร้อยละ

9.	ท่านทิ้งขยะในครัวเรือนอย่างไร		
	ใส่ถุงพลาสติก/ถุงดำ	74	36.3
	ใส่ถังขยะรวม	14	6.9
	ใส่ถังขยะแยกประเภท	113	55.4
	กองรวมกัน	3	1.5
	อื่นๆ	0	0
	รวม	204	100

จากตารางที่ 5.9 พบว่าลักษณะการทิ้งขยะในครัวเรือน คือใส่ถังขยะแยกประเภท มากที่สุด คิดเป็น ร้อยละ 55.4 รองลงมา ใส่ถุงพลาสติก/ถุงดำ ร้อยละ 36.3 ใส่ถังขยะรวม ร้อยละ 6.9 กองรวมกัน ร้อยละ 1.5 ตามลำดับ

ตารางที่ 5.10 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามทางด้าน ปริมาณการทิ้งขยะต่อวัน (โดยประมาณ)

ลำดับ	รายการ	รวม	
		จำนวน	ร้อยละ
10.	ปริมาณการทิ้งขยะต่อวัน(โดยประมาณ)		
	น้อยกว่า 1 กก.	91	44.6
	1-2 กก.	73	35.8
	3-4 กก.	31	15.2
	5-6 กก.	3	1.5
	มากกว่า 6 กก.	6	2.9
	รวม	204	100

จากตารางที่ 5.10 พบว่าปริมาณการทิ้งขยะต่อวัน(โดยประมาณ) คือ น้อยกว่า 1 กก. .มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 44.6 รองลงมาเป็น 1-2 กก. ร้อยละ 35.8 3-4 กก. ร้อยละ 15.2 มากกว่า 6 กก. ร้อยละ 2.9 5-6 กก. ร้อยละ 1.5 ตามลำดับ

ชนิดและปริมาณขยะเปียก/ขยะอินทรีย์ที่ทิ้งต่อวันต่อครัวเรือน (ตอบได้มากกว่า 1ข้อ)

ตารางที่ 4.11 แสดงค่าร้อยละของประชาชนและปริมาณขยะที่ทิ้งต่อวันของผู้ตอบแบบสอบถาม ด้านขยะเปียก/ขยะอินทรีย์

ลำดับ	รายการ	รวม		
		จำนวน	ร้อยละ	ปริมาณ
11	ขยะเปียก/ขยะอินทรีย์			
	เศษอาหาร/เศษข้าว/เศษขนม	124	28.1	105.1
	เศษผัก/ผลไม้	99	22.4	99.9
	เศษใบไม้/ใบตองห่ออาหาร	80	18.1	80.3
	ซากสัตว์/เนื้อ/หมู/ปลา/กุ้ง ฯลฯ	64	14.5	59.8
	อินทรีย์วัตถุอื่น ๆ ที่สามารถย่อยสลายเน่าเปื่อยง่าย	65	14.7	64.8
	อื่นๆ	2	0.4	0
	ไม่มีขยะเปียกใดๆ	8	1.8	0
	รวม	442	100	409.9

จากตารางที่ 5.11 พบว่ามีขยะเปียก/ขยะอินทรีย์ ประเภท เศษอาหาร/เศษข้าว/เศษขนม มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 28.1 รองลงมาเป็น เศษผัก/ผลไม้ ร้อยละ 22.4 เศษใบไม้/ใบตองห่ออาหาร ร้อยละ 18.1 อินทรีย์วัตถุอื่น ๆ ที่สามารถย่อยสลายเน่าเปื่อยง่าย ร้อยละ 14.7 ซากสัตว์/เนื้อ/หมู/ปลา/กุ้ง ฯลฯ ร้อยละ 14.5 ไม่มีขยะเปียกใดๆ ร้อยละ 1.8 อื่นๆ ร้อยละ 0.4 ตามลำดับ

ตารางที่ 5.12 แสดงค่าร้อยละของประชาชนและปริมาณขยะที่ทิ้งต่อวันของผู้ตอบแบบสอบถาม ทางด้าน ขยะแห่งที่สามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ รีไซเคิลได้

	รวม

ลำดับ	รายการ	จำนวน	ร้อยละ	ปริมาณ
12	ขยะแห่งที่สามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่			
	กล่องกระดาษ/ลังกระดาษ	82	17.1	113.5
	หนังสือพิมพ์/แผ่นพับ ฯลฯ	65	13.6	79.8
	ขวดแก้ว/ภาชนะแก้วใส่อาหาร ฯลฯ	86	17.9	156.6
	กล่องนม/กล่องบรรจุผลไม้ต่างๆ	63	13.2	60
	ขวดพลาสติก/ภาชนะพลาสติก ฯลฯ	93	19.4	88.6
	กระป๋องนม/กระป๋องใส่เครื่องดื่มชนิดต่างๆ	42	8.8	55.3
	เศษโลหะต่างๆ/เศษเหล็ก ฯลฯ	19	3.9	55.7
	ขยะอิเล็กทรอนิกส์/จอคอมพิวเตอร์ ฯลฯ	10	2.1	9
	ยาง/แผ่นยาง	12	2.5	26
	อื่นๆ	0	0	0
	ไม่มีขยะที่นำกลับมาใช้ประโยชน์ได้	7	1.5	0
	รวม	479	100	644.5

จากตารางที่ 5.12 พบว่า มีขยะแห่งที่สามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ รีไซเคิลได้ ประเภท ขวดพลาสติก/ภาชนะพลาสติก ฯลฯ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 19.4 รองลงมาเป็น ขวดแก้ว/ภาชนะแก้วใส่อาหาร ฯลฯ ร้อยละ 17.9 กล่องกระดาษ/ลังกระดาษ ร้อยละ 17.1 หนังสือพิมพ์/แผ่นพับ ฯลฯ ร้อยละ 13.6 กล่องนม/กล่องบรรจุผลไม้ต่างๆ ร้อยละ 13.2 กระป๋องนม/กระป๋องใส่เครื่องดื่มชนิดต่างๆ ร้อยละ 8.8 เศษโลหะต่างๆ/เศษเหล็ก ฯลฯ ร้อยละ 3.9 ยาง/แผ่นยาง ร้อยละ 2.5 ขยะอิเล็กทรอนิกส์/จอคอมพิวเตอร์ ฯลฯ ร้อยละ 2.1 ไม่มีขยะที่นำกลับมาใช้ประโยชน์ได้ ร้อยละ 1.5 ตามลำดับ

ตารางที่ 5.13 แสดงจำนวนและปริมาณของผู้ตอบแบบสอบถามทางด้าน ขยะแห้ง ที่ไม่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้ หรือย่อยสลายยาก ไม่คุ้มค่ากับการรีไซเคิล

ลำดับ	รายการ	รวม		
		จำนวน	ร้อยละ	ปริมาณ
13	ขยะแห้ง ที่ไม่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้			
	กล่องโฟม/ฟอยล์ ฯลฯ	37	16.4	36.3
	ถุงพลาสติก/ถุงก๊อบแก๊บ ฯลฯ	95	42	83.7
	กระดาษชำระ/กระดาษเคลือบมัน ฯลฯ	31	13.7	28.1
	กระป๋องเหล็กเคลือบดีบุก	30	13.3	32.4
	เซรามิกส์	13	5.8	11.5
	ไม้เสียบอาหารชนิดต่างๆ	20	8.8	18.7
	รวม	226	100	174.4

จากตารางที่ 4.11.3 พบว่ามีขยะแห้ง ที่ไม่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้ ประเภท ถุงพลาสติก/ถุงก๊อบแก๊บ ฯลฯ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 42 รองลงมาเป็น กล่องโฟม/ฟอยล์ ฯลฯ ร้อยละ 16.4 กระดาษชำระ/กระดาษเคลือบมัน ฯลฯ ร้อยละ 13.7 กระป๋องเหล็กเคลือบดีบุก ร้อยละ 13.3 ไม้เสียบอาหารชนิดต่างๆ ร้อยละ 8.8 เซรามิกส์ ร้อยละ 5.8 ตามลำดับ

ตารางที่ 5.14 แสดงจำนวนและปริมาณของผู้ตอบแบบสอบถามทางด้าน ขยะพิษ หรือขยะที่มีสารพิษ หากทิ้งไม่ระวังจะเป็นอันตรายต่อคน สัตว์ และสิ่งแวดล้อม

ลำดับ	รายการ	รวม		
		จำนวน	ร้อยละ	ปริมาณ
14	ขยะพิษ หรือขยะที่มีสารพิษ			
	หลอดไฟ	50	16.8	55.4
	กระป๋องสีสเปรย์ฉีดผม ฯลฯ	36	12.1	47.8
	แบตเตอรี่ชนิดต่างๆ ที่หมดอายุ	33	11.1	57.5
	ยาต่างๆ ที่หมดอายุ	26	8.7	22.7
	เครื่องสำอาง น้ำยาล้างเล็บ ฯลฯ	25	8.4	31
	น้ำยาขัดเงาไม้ ขัดเงาโลหะ ฯลฯ	5	1.7	14
	น้ำยาทำความสะอาดเรื่องสุขภัณฑ์	26	8.7	35.6
	ยาฆ่าแมลง สารกำจัดวัชพืช ฯลฯ	28	9.4	30.5
	น้ำมันเครื่อง น้ำมันเบรก	25	8.4	34.9
	บรรจุภัณฑ์สารเคมี	25	8.4	24.5
	อื่นๆ	0	0	0
	ไม่มีขยะพิษเลย	19	6.3	0
	รวม	298	100	353.9

จากตารางที่ 5.14 พบว่ามีขยะพิษ หรือขยะที่มีสารพิษ ประเภท หลอดไฟ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 16.8 กระป๋องสีสเปรย์ฉีดผม ฯลฯ ร้อยละ 12.1 แบตเตอรี่ชนิดต่างๆ ที่หมดอายุ ร้อยละ 11.1 ยาฆ่าแมลง สารกำจัดวัชพืช ฯลฯ ร้อยละ 9.4 เครื่องสำอาง น้ำยาล้างเล็บ ฯลฯ ร้อยละ 7.6 เครื่องสำอาง น้ำยาล้างเล็บ ฯลฯ ร้อยละ 6.8 ยาต่างๆ ที่หมดอายุและน้ำยาทำความสะอาดเรื่องสุขภัณฑ์ ร้อยละ 8. น้ำมันเครื่อง น้ำมันเบรกและบรรจุภัณฑ์สารเคมี ร้อยละ 8.4 ไม่มีขยะพิษเลย ร้อยละ 6.3 น้ำยาขัดเงาไม้ ขัดเงาโลหะ ฯลฯ ร้อยละ 1.7 ตามลำดับ

ตารางที่ 5.15 แสดงจำนวนและปริมาณของผู้ตอบแบบสอบถามทางด้าน ขยะชนิดอื่นๆ

ลำดับ	รายการ	รวม		
		จำนวน	ร้อยละ	ปริมาณ
15	ขยะชนิดอื่นๆ			
	เศษผ้า	59	70.2	213.7
	เศษวัสดุก่อสร้าง	25	29.8	118
	รวม	84	100	331.7

จากตารางที่ 5.15 พบว่ามีขยะชนิดอื่นๆ ประเภท เศษผ้า มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 70.2 รองลงมาเป็น เศษวัสดุก่อสร้าง ร้อยละ 29.8 ตามลำดับ

ตารางที่ 5.16 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามทางด้าน วิธีการทิ้ง ทำลาย กำจัดขยะในครัวเรือน

ลำดับ	รายการ	รวม	
		จำนวน	ร้อยละ
16	วิธีการทิ้ง ทำลาย กำจัดขยะในครัวเรือน		
	เผาไฟ	101	49.5
	ฝังกลบ	43	21.1
	ทิ้งในแม่น้ำ ลำคลอง	2	1
	กองทิ้งไว้ให้ย่อยสลายเอง	0	0
	แยกจำหน่าย	51	25
	นำไปทิ้งในที่ทิ้งขยะรวมของหมู่บ้าน	2	1
	นำไปคลุมดิน/คลุมต้นไม้	2	1
	นำไปทำปุ๋ย	2	1
	ทิ้งในถังขยะ อบต. ที่อยู่ใกล้บ้าน	1	0.5
	นำไปทิ้งบริเวณที่กำหนดเพื่อให้ อบต.		
	รวบรวม	0	0
	รวม	204	100

จากตารางที่ 5.16 พบว่า มีวิธีการทิ้ง ทำลาย กำจัดขยะในครัวเรือน คือ เผาไฟ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 49.5 รองลงมาเป็น แยกจำหน่าย ร้อยละ 25 ฝังกลบ ร้อยละ 21.1 ทิ้งในแม่น้ำ ลำคลอง นำไปทิ้งในที่ทิ้งขยะรวมของหมู่บ้าน นำไปคลุมดิน/คลุมต้นไม้ และนำไปทำปุ๋ย ร้อยละ 1 ทิ้งในถังขยะ อบต. ที่อยู่ใกล้บ้าน ร้อยละ 0.5 ตามลำดับ

ตารางที่ 5.17 แสดงจำนวนของผู้ตอบแบบสอบถามทางด้าน การดำเนินการลดปริมาณขยะในครัวเรือนของท่าน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อตามการปฏิบัติจริง)

ลำดับ	รายการ	รวม		
		จำนวน	ร้อยละ	
17	การดำเนินการลดปริมาณขยะในครัวเรือนของท่าน			
	ลดปริมาณขยะที่อาจเกิดขึ้น เช่น ใช้ถุงผ้าใส่ของแทนถุงพลาสติกหรือถุงก๊อบแก๊บ	110	12.4	
	เลือกใช้ผลิตภัณฑ์ที่มีความเป็นพิษหรือเป็นอันตรายต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด เช่น ใช้ปุ๋ยหมัก แทนการใช้ปุ๋ยเคมี	101	11.4	
	นำขยะที่เป็นวัสดุมาใช้ใหม่ หรือใช้ซ้ำหลายๆ ครั้ง ก่อนที่จะทิ้ง	59	6.7	
	นำวัสดุที่เป็นวัสดุอุปกรณ์ที่ชำรุด เสียหาย มาซ่อมแซมให้ใหม่ เช่น แก้ว ไม้ โต๊ะ ตู้ใส่กับข้าว	81	9.2	
	นำขยะมาแปรรูปตามกระบวนการของแต่ละประเภท เพื่อนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ เช่น นำขยะเปียกมาทำเป็นปุ๋ยหมัก เป็นต้น	101	11.4	
	หลีกเลี่ยงการสั่งซื้อสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่ใช้บรรจุภัณฑ์ห่อหลายชั้น	51	5.8	
	หลีกเลี่ยงการซื้อสินค้าที่มีอายุการใช้งานต่ำ เช่น เลือกหลอดไฟฟ้าที่มีอายุการใช้งาน 12,000 ชั่วโมง แทนหลอดไฟอายุการใช้งาน 8,000 ชั่วโมง	55	6.2	
	ในการเลือกซื้อสินค้าที่ใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น สบู่ ยาสีฟัน ผงซักฟอก ฯลฯ เลือกซื้อเฉพาะผลิตภัณฑ์ที่มีขนาดบรรจุใหญ่กว่า เนื่องจากใช้บรรจุภัณฑ์น้อยกว่า	72	8.1	
	เลือกซื้อสินค้าที่ผู้ผลิตมีการเรียกคืนซากบรรจุภัณฑ์หลังจากการบริโภค เช่น น้ำอัดลมบางชนิดที่บรรจุขวดแก้วเรียกคืนขวด	34	3.8	

	เลือกซื้อสินค้าที่มีระบบมัดจำและคืนเงิน เมื่อนำบรรจุภัณฑ์มาคืน เช่น น้ำปลา บางชนิด เรียกคืนขวด ฯลฯ	61	6.9
ลำดับ	รายการ	รวม	
		จำนวน	ร้อยละ
	เลือกซื้อสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่สามารถนำกลับมารีไซเคิล	55	6.2
	เลือกซื้อสินค้าที่มีการออกแบบให้ใช้มากกว่า 1 ครั้ง เช่น แบตเตอรี่ชนิดเติมประจุไฟฟ้าใหม่ได้	44	5
	เลือกซื้อสินค้าชนิดเติมใหม่ (refill) เช่น น้ำยาล้างจาน หรือสิ่งของหรือผลิตภัณฑ์ที่ใช้บ่อยร่วมกัน เช่น อุปกรณ์ทำความสะอาดบ้าน	60	6.8
	อื่นๆ	-	-
	รวม	884	100

จากตารางที่ 5.17 พบว่ามีการดำเนินการลดปริมาณขยะในครัวเรือนของท่าน คือ ลดปริมาณขยะที่อาจเกิดขึ้น เช่น ใช้ถุงผ้าใส่ของแทนถุงพลาสติกหรือถุงก๊อบแก๊บ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 12.4 รองลงมาเป็น เลือกใช้ผลิตภัณฑ์ที่มีความเป็นพิษหรือเป็นอันตรายต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด เช่น ใช้ปุ๋ยหมัก แทนการใช้ปุ๋ยเคมีและนำขยะมาแปรรูปตามกระบวนการของแต่ละประเภท เพื่อนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ เช่น นำขยะเปียกมาทำเป็นปุ๋ยหมัก เป็นต้น ร้อยละ 11.4 นำวัสดุอุปกรณ์ที่ชำรุด เสียหาย มาซ่อมแซมให้ใหม่ เช่น แก้อืดโต๊ะ ตู้ใส่กับข้าว ร้อยละ 9.2 ในการเลือกซื้อสินค้าที่ใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น สบู่ ยาสีฟัน ผงซักฟอก ฯลฯ เลือกซื้อเฉพาะผลิตภัณฑ์ที่มีขนาดบรรจุใหญ่กว่าเนื่องจากใช้บรรจุภัณฑ์น้อยกว่า ร้อยละ 8.1 เลือกซื้อสินค้าที่มีระบบมัดจำและคืนเงิน เมื่อนำบรรจุภัณฑ์มาคืน เช่น น้ำปลา บางชนิดเรียกคืนขวด ฯลฯ ร้อยละ 6.9 เลือกใช้สินค้าชนิดเติมใหม่ (refill) เช่น น้ำยาล้างจาน หรือสิ่งของหรือผลิตภัณฑ์ที่ใช้บ่อยร่วมกัน เช่น อุปกรณ์ทำความสะอาดบ้าน ร้อยละ 6.8 นำขยะที่เป็นวัสดุมาใช้ใหม่ หรือใช้ซ้ำหลายๆ ครั้ง ก่อนที่จะทิ้ง ร้อยละ 6.7 หลีกเลี่ยงการซื้อสินค้าที่มีอายุการใช้งานต่ำ เช่น เลือกหลอดไฟฟ้าที่มีอายุการใช้งาน 12,000 ชั่วโมง แทนหลอดไฟอายุการใช้งาน 8,000 ชั่วโมงและเลือกซื้อสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่สามารถนำกลับมารีไซเคิล ร้อยละ 6.2 หลีกเลี่ยงการสั่งซื้อสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่ใช้บรรจุภัณฑ์ห่อหลายชั้น ร้อยละ 5.8

เลือกซื้อสินค้าที่มีการออกแบบให้ใช้มากกว่า 1 ครั้ง เช่น แบตเตอรี่ชนิดเติมประจุไฟฟ้าใหม่ได้ ร้อยละ 5 เลือกซื้อสินค้าที่ผู้ผลิตมีการเรียกคืนซากบรรจุภัณฑ์หลังจากการบริโภค เช่น น้ำอัดลมบางชนิดที่บรรจุขวดแก้วเรียกคืนขวด ร้อยละ 3.8 ตามลำดับ

ตารางที่ 5.18 แสดงจำนวนของผู้ตอบแบบสอบถามทางด้าน ลักษณะการนำขยะในครัวเรือนกลับมาใช้ประโยชน์

ลำดับ	รายการ	รวม	
		จำนวน	ร้อยละ
18	ลักษณะการนำขยะในครัวเรือนกลับมาใช้ประโยชน์		
	ถมที่	11	1.9
	นำไปขาย	177	30.1
	ซ่อมแซมเพื่อใช้ใหม่	71	12.1
	นำมาใช้ซ้ำ	57	9.7
	ปรับปรุงดิน	44	7.5
	คลุมโคนต้นไม้	52	8.8
	แปรรูปเป็นสินค้า	21	3.6
	แปรรูปหรือประยุกต์เป็นของใช้ในครัวเรือน	47	8
	ทำปุ๋ยหมัก/ปุ๋ยชีวภาพ/ปุ๋ยอินทรีย์/ปุ๋ยอัดเม็ด	108	18.3
	อื่นๆ	0	0
	รวม	588	100

จากตารางที่ 5.18 พบว่าการนำขยะในครัวเรือนกลับมาใช้ประโยชน์ ประเภท นำไปขาย มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 30.1 รองลงมาเป็น ทำปุ๋ยหมัก/ปุ๋ยชีวภาพ/ปุ๋ยอินทรีย์/ปุ๋ยอัดเม็ด ร้อยละ 18.3 ซ่อมแซมเพื่อใช้ใหม่ ร้อยละ 12.1 นำมาใช้ซ้ำ ร้อยละ 9.7 คลุมโคนต้นไม้ ร้อยละ 8.8 แปรรูปหรือประยุกต์เป็นของใช้ในครัวเรือน ร้อยละ 8 ปรับปรุงดิน ร้อยละ 7.5 แปรรูปเป็นสินค้า ร้อยละ 3.6 ถมที่ ร้อยละ 1.9 ตามลำดับ

ตารางที่ 5.19 แสดงจำนวนของผู้ตอบแบบสอบถามทางด้าน คริวเรือนของท่านมีวิธีการจัดการขยะอย่างไร

ลำดับ	รายการ	รวม	
		จำนวน	ร้อยละ
19.	คริวเรือนของท่านมีวิธีการจัดการขยะอย่างไร		
	มีถังขยะหรือภาชนะรองรับขยะประจำบ้าน	131	31.4
	ไม่มีถังขยะ แต่มีสถานที่หรือบริเวณที่ทิ้งขยะประจำบ้านที่ชัดเจน ทุกคนในบ้านรับรู้ร่วมกัน	50	12
	แยกขยะเปียก ขยะแห้ง ในแต่ละภาชนะรองรับ	97	23.3
	ไม่แยกประเภทของขยะ ทั้งรวมในภาชนะเดียวกันหรือสถานที่เดียวกัน	19	4.6
	แยกขยะขายได้ ขยะเปียก และขยะพิษ	120	28.7
	รวม	417	100

จากตารางที่ 5.19 พบว่า คริวเรือนของท่านมีวิธีการจัดการขยะอย่างไร คือ มีถังขยะหรือภาชนะรองรับขยะประจำบ้าน มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 31.4 รองลงมา แยกขยะขายได้ ขยะเปียก และขยะพิษ ร้อยละ 28.7 แยกขยะเปียก ขยะแห้ง ในแต่ละภาชนะรองรับ ร้อยละ 23.3 ไม่มีถังขยะ แต่มีสถานที่หรือบริเวณที่ทิ้งขยะประจำบ้านที่ชัดเจน ทุกคนในบ้านรับรู้ร่วมกัน ร้อยละ 12 ไม่แยกประเภทของขยะ ทั้งรวมในภาชนะเดียวกันหรือสถานที่เดียวกัน ร้อยละ 4.6 ตามลำดับ

ตอนที่ 3 ปัญหาและผลกระทบจากขยะมูลฝอยในครัวเรือน

ตารางที่ 5.20 แสดงจำนวนของผู้ตอบแบบสอบถามทางด้าน ในครัวเรือนของท่าน มีปัญหาที่เกิดจากขยะมูลฝอยอย่างไรบ้าง

ลำดับ	รายการ	รวม		
		จำนวน	ร้อยละ	
20	ในครัวเรือนของท่าน มีปัญหาที่เกิดจากขยะมูลฝอยอย่างไรบ้าง			
	กลิ่นเหม็นรบกวน	56	17.8	
	แมลงวัน แมลงสาบรบกวน	103	32.7	
	หนูรบกวน	17	5.4	
	สกปรก เลอะเทอะ	24	7.6	
	ท่อระบายน้ำอุดตันจากขยะ	22	7	
	ฝุ่น คิวัน ละออง จากการเผาขยะ	29	9.2	
	ไม่มีปัญหาใดๆ	64	20.3	
	อื่นๆ	0	0	
	รวม	315	100	

จากตารางที่ 5.20 พบว่าในครัวเรือนของท่าน มีปัญหาที่เกิดจากขยะมูลฝอยอย่างไรบ้าง คือ แมลงวัน แมลงสาบรบกวน คิดเป็นร้อยละ 32.7 รองลงมา ไม่มีปัญหาใดๆ ร้อยละ 20.3 กลิ่นเหม็นรบกวน ร้อยละ 17.8 ฝุ่น คิวัน ละออง จากการเผาขยะ ร้อยละ 9.2 สกปรก เลอะเทอะ ร้อยละ 7.6 ท่อระบายน้ำอุดตันจากขยะ ร้อยละ 7 หนูรบกวน ร้อยละ 5.4 ตามลำดับ

ตารางที่ 5.21 แสดงจำนวนของผู้ตอบแบบสอบถามทางด้าน ท่านได้รับความเดือดร้อนหรือผลกระทบอะไรบ้าง จากขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นภายในครัวเรือนของท่านหรือจากเพื่อนบ้านใกล้เคียง

ลำดับ	รายการ	รวม		
		จำนวน	ร้อยละ	
21	ท่านได้รับความเดือดร้อนหรือผลกระทบหรือไม่			
	ไม่ได้รับความเดือดร้อนหรือผลกระทบ	85	41.7	
	ได้รับความเดือดร้อนหรือผลกระทบ	119	58.3	
	รวม	204	100	

จากตารางที่ 5.21 พบว่าท่านได้รับความเดือดร้อนหรือผลกระทบหรือไม่ คือ ได้รับความเดือดร้อนหรือผลกระทบ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 58.3 รองลงมา ไม่ได้รับความเดือดร้อนหรือผลกระทบ ร้อยละ 41.7 ตามลำดับ

ตารางที่ 5.21 (ต่อ) แสดงจำนวนของผู้ตอบแบบสอบถามทางด้าน ท่านได้รับความเดือดร้อนหรือผลกระทบอะไรบ้าง จากขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นภายในครัวเรือนของท่านหรือจากเพื่อนบ้านใกล้เคียง

ลำดับ	รายการ	รวม		
		จำนวน	ร้อยละ	
21	ท่านได้รับความเดือดร้อนหรือผลกระทบอะไรบ้าง			
	มีแมลงวันมาก	92	42.2	
	มีหนูชุกชุมมาก	17	7.8	
	มีกลิ่นเหม็นรบกวน	37	17	
	แหล่งเพาะเชื้อโรค	35	16	
	มีทัศนียภาพบริเวณที่อยู่ไม่สวย	29	13.3	
	แหล่งน้ำปนเปื้อน	8	3.7	
	ปัญหาต่อการค้าและธุรกิจส่วนตัว	0	0	
	อื่นๆ	0	0	
รวม	218	100		

จากตารางที่ 5.21 พบว่าท่านได้รับความเดือดร้อนหรือผลกระทบอะไรบ้าง คือ มีแมลงวันมาก มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 42.2 รองลงมา มีกลิ่นเหม็นรบกวน ร้อยละ 17 แหล่งเพาะเชื้อโรค ร้อยละ 16 มีทัศนียภาพบริเวณที่อยู่ไม่สวย ร้อยละ 13.3 มีหนูชุกชุมมาก ร้อยละ 7.8 แหล่งน้ำปนเปื้อน ร้อยละ 3.7 ตามลำดับ

ตารางที่ 5.22 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามทางด้าน ปัจจุบันปัญหา
ขยะมูลฝอยในชุมชนของท่าน มีความรุนแรงมากน้อยเพียงใด

ลำดับ	รายการ	รวม	
		จำนวน	ร้อยละ
22	ปัจจุบันปัญหาขยะมูลฝอยในชุมชนของท่าน มีความรุนแรงมากน้อยเพียงใด		
	ไม่มีปัญหา	38	18.6
	มีปัญหาน้อยมาก	21	10.3
	มีปัญหาน้อย	88	43.1
	มีปัญหาปานกลาง	21	10.3
	มีปัญหามาก	26	12.7
	มีปัญหามากที่สุด/รุนแรง	10	4.9
	รวม	204	100

จากตารางที่ 5.22 พบว่า ปัจจุบันปัญหาขยะมูลฝอยในชุมชนของท่าน มีความรุนแรงมาก
น้อยเพียงใด คือ มีปัญหาน้อย มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 43.1 รองลงมาเป็น ไม่มีปัญหา ร้อยละ 18.6
มีปัญหามาก ร้อยละ 12.7 มีปัญหาน้อยมากและมีปัญหาปานกลาง ร้อยละ 10.3 มีปัญหามาก
ที่สุด/รุนแรง ร้อยละ 4.9 ตามลำดับ

ตารางที่ 5.23 แสดงจำนวนของผู้ตอบแบบสอบถามทางด้าน ท่านคิดว่าปัญหาขยะมูลฝอยในชุมชน
ของท่านมีสาเหตุมาจากอะไร

ลำดับ	รายการ	รวม	
		จำนวน	ร้อยละ
23	ท่านคิดว่าปัญหาขยะมูลฝอยในชุมชนของท่านมีสาเหตุมาจากอะไร		
	ถังขยะมีไม่เพียงพอ	56	19.7
	ถังขยะไม่มีฝาปิด	36	12.7
	คนมักทิ้งขยะไม่เลือกที่	132	46.5
	มีสัตว์คุ้ยเขี่ยทำให้สกปรก	51	17.9
	อื่นๆ	9	3.2
	รวม	284	100

จากตารางที่ 5.23 พบว่าท่านคิดว่าปัญหาขยะมูลฝอยในชุมชนของท่านมีสาเหตุมาจากอะไร คือ คนมักง่ายทิ้งขยะไม่เลือกที่ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 46.5 รองลงมา ถึงขยะมีไม่เพียงพอ ร้อยละ 19.7 มีสัตว์คุ้ยเขี่ยทำให้สกปรก ร้อยละ 17.9 ถึงขยะไม่มีฝาปิด ร้อยละ 12.7 อื่นๆ ร้อยละ 3.2 ตามลำดับ

ตารางที่ 5.24 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามทางด้าน ชุมชนของท่านมีปัญหาที่เกิดมาจากขยะสะสมและมลพิษอย่างไร

ลำดับ	รายการ	รวม	
		จำนวน	ร้อยละ
24	ชุมชนของท่านมีปัญหาที่เกิดมาจากขยะสะสมและมลพิษอย่างไร		
	ไม่มีที่ทิ้งขยะที่สามารถควบคุมโดยการทำลายได้	91	44.6
	ปัญหาขยะล้นเมืองส่งผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยและสิ่งแวดล้อม	17	8.3
	ไม่มีการคัดแยกขยะก่อนทิ้ง ทำลาย ฝังกลบ	68	33.3
	ปัญหาขยะอุดตันของท่อน้ำ แหล่งน้ำ	7	3.4
	ปัญหาค้นพิษอันเนื่องมาจากการเผาขยะ	13	6.4
	ปัญหาฝุ่นละอองที่เกิดจากการเผาขยะ	3	1.5
	ปัญหาดินปนเปื้อนสารเคมี ไม่เหมาะสมกับการเกษตร	2	1
	แหล่งน้ำปนเปื้อน ไม่เหมาะสมกับการใช้น้ำเพื่อการเกษตรหรือใช้สอยในครัวเรือน	1	0.5
	อื่นๆ	2	1
	รวม	204	100

จากตารางที่ 5.24 พบว่า ชุมชนของท่านมีปัญหาที่เกิดมาจากขยะสะสมและมลพิษอย่างไร คือ ไม่มีที่ทิ้งขยะที่สามารถควบคุมโดยการทำลายได้ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 44.6 มากที่สุด รองลงมาเป็น ไม่มีการคัดแยกขยะก่อนทิ้ง ทำลาย ฝังกลบ ร้อยละ 33.3 ปัญหาขยะล้นเมืองส่งผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยและสิ่งแวดล้อม ร้อยละ 8.3 ปัญหาค้นพิษอันเนื่องมาจากการเผาขยะ ร้อยละ 6.4 ปัญหาขยะอุดตันของท่อน้ำ แหล่งน้ำ ร้อยละ 3.4 ปัญหาฝุ่นละอองที่เกิดจากการเผาขยะ ร้อยละ 1.5 ปัญหาดินปนเปื้อนสารเคมี ไม่เหมาะสมกับการเกษตรและอื่นๆ ร้อยละ 1 แหล่งน้ำปนเปื้อน ไม่เหมาะสมกับการใช้น้ำเพื่อการเกษตรหรือใช้สอยในครัวเรือน ร้อยละ 0.5 ตามลำดับ

ตอนที่ 4 บทบาทผู้นำชุมชนต่อการบริหารจัดการขยะ

ตารางที่ 5.25 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามทางด้าน ท่านคิดว่าผู้นำชุมชนโดยส่วนรวมมีบทบาทในการจัดการขยะมูลฝอยหรือไม่

ลำดับ	รายการ	รวม		
		จำนวน	ร้อยละ	
25	ท่านคิดว่าผู้นำชุมชนโดยส่วนรวมมีบทบาทในการจัดการขยะมูลฝอยหรือไม่			
	มี	201	98.5	
	ไม่มี	3	1.5	
	รวม	204	100	

จากตารางที่ 4.21 พบว่าท่านคิดว่าผู้นำชุมชนโดยส่วนรวมมีบทบาทในการจัดการขยะมูลฝอยหรือไม่ คือ มี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 98.5 รองลงมา ไม่มี ร้อยละ 1.5 ตามลำดับ

ตารางที่ 5.26 แสดงอันดับที่ถูกเลือกมากที่สุดและจำนวนในแต่ละข้อของผู้ตอบแบบสอบถาม จากข้อที่ 1 กรณีตอบว่า มี ผู้นำชุมชนมีบทบาทเกี่ยวกับขยะมูลฝอยด้านใดมากที่สุด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ โดยใส่หมายเลข 1,2,3,...เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย)

ลำดับ	รายการ	รวม		
		อันดับ	จำนวน	ร้อยละ
26	ผู้นำชุมชนมีบทบาทเกี่ยวกับขยะมูลฝอยด้านใดมากที่สุด			
	รับเรื่องราวร้องทุกข์	1	72	29.9
	เป็นผู้ประสานงานระหว่างชุมชนกับ อบต.	1	68	28.1
	ควบคุมสมาชิกให้ปฏิบัติตาม	4	28	11.6
	เป็นผู้ให้คำแนะนำแก่สมาชิก	3	37	15.5
	ขอความร่วมมือและการสนับสนุนจากสมาชิก	3	36	14.9
	รวม	-	241	100

จากตารางที่ 5.26 พบว่า ผู้นำชุมชนมีบทบาทเกี่ยวกับขยะมูลฝอยด้านใดมากที่สุด คือ รับเรื่องราวร้องทุกข์ คิดเป็นร้อยละ 29.9 เป็นผู้ประสานงานระหว่างชุมชนกับ อบต. ร้อยละ 28.1 เป็น

ผู้ให้คำแนะนำแก่สมาชิก ร้อยละ 15.5 ขอความร่วมมือและการสนับสนุนจากสมาชิก ร้อยละ 14.9 ควบคุมสมาชิกให้ปฏิบัติตาม ร้อยละ 11.6 ตามลำดับ

ตารางที่ 5.27 แสดงอันดับที่ถูกเลือกมากที่สุดและจำนวนในแต่ละข้อของผู้ตอบแบบสอบถาม จากข้อที่ 1 ผู้นำชุมชนมีบทบาทเกี่ยวกับขยะมูลฝอย กรณีตอบว่า **ไม่มี** เพราะเหตุใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ โดยใส่หมายเลข 1,2,3,...เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย

ลำดับ	รายการ	รวม		
		อันดับ	จำนวน	ร้อยละ
27	ผู้นำชุมชน ไม่มี บทบาทเกี่ยวกับขยะมูลฝอย เพราะเหตุใด			
	ผู้นำขาดความรับผิดชอบ	-	-	0
	ผู้นำขาดมนุษยสัมพันธ์	-	-	0
	ผู้นำขาดความรู้	1	1	50
	ผู้นำขาดความชำนาญ	1	1	50
	ผู้นำขาดความน่าเชื่อถือจากชุมชน	-	-	-
	รวม	-	2	100

จากตารางที่ 5.27 พบว่า ผู้นำชุมชนไม่มีบทบาทเกี่ยวกับขยะมูลฝอย เพราะ ผู้นำขาดความรู้และผู้นำขาดความชำนาญ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 50

ตารางที่ 5.28 แสดงอันดับที่ถูกเลือกมากที่สุดและจำนวนในแต่ละข้อของผู้ตอบแบบสอบถาม ว่า ผู้นำชุมชนต้องมีลักษณะอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ โดยใส่หมายเลข 1,2,3,...เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย)

ลำดับ	รายการ	รวม		
		อันดับ	จำนวน	ร้อยละ
28	ผู้นำชุมชนต้องมีลักษณะอย่างไร			
	เป็นตัวอย่างและเป็นต้นแบบที่ดีในการจัดการขยะ	1	65	31.5
	เข้าถึงประชาชน ศึกษาถึงปัญหา	2	37	18
	ประชาสัมพันธ์ข้อมูลที่ถูกต้อง	3	36	17.5
	กระตุ้นให้ขับเคลื่อนให้เกิดการมีส่วนร่วม	3	33	16
	สร้างแรงจูงใจในการจัดการขยะ	5	35	17
	รวม	-	206	100

จากตารางที่ 5.28 พบว่า ผู้นำชุมชนต้องมีลักษณะอย่างไร คือ เป็นตัวอย่างและเป็นต้นแบบที่ดีในการจัดการขยะ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 31.5 รองลงมาเป็น เข้าถึงประชาชน ศึกษาถึงปัญหา ร้อยละ 18 ประชาสัมพันธ์ข้อมูลที่ถูกต้อง ร้อยละ 17.5 สร้างแรงจูงใจในการจัดการขยะ ร้อยละ 17 กระตุ้นให้ขับเคลื่อนให้เกิดการมีส่วนร่วม ร้อยละ 16 ตามลำดับ

ตอนที่ 5 การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามหลักการจัดการขยะมูลฝอยและการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือน

ตารางที่ 5.29 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับการรับรู้ในด้าน ท่านมักปฏิบัติเรื่องต่อไปนี้บ่อยครั้งเพียงใด

ลำดับ	ประเด็นคำถาม	N=30		
		ค่า \bar{X}	ค่า S.D	ระดับการรับรู้
29	ท่านมักปฏิบัติเรื่องต่อไปนี้บ่อยครั้งเพียงใด			
	1. ชักชวนให้คนในครอบครัวร่วมกิจกรรมการจัดการขยะมูลฝอย	4.12	0.709	มาก
	2. แสดงความคิดเห็น แนวทางการแก้ไขปัญหา แสดงความต้องการเรื่องการจัดการขยะมูลฝอยให้ผู้นำชุมชน	3.89	0.770	มาก
	3. ทิ้งขยะลงถังขยะหรือสถานที่เตรียมไว้	4.05	0.689	มาก
	4. คัดแยกขยะก่อนทิ้งลงในถังขยะหรือสถานที่เตรียมไว้	3.95	0.767	มาก
	5. นำขยะที่ขายได้ไปรวบรวมตามจุดที่ชุมชนกำหนดไว้	3.99	0.743	มาก
	6. พยายามลดขยะโดยนำถุงผ้ามาใช้แทนถุงพลาสติก	3.62	0.993	มาก
	7. ร่วมแสดงความคิดเห็นในการกำหนดแผนโครงการกิจกรรม เพื่อแก้ปัญหาขยะในชุมชน	3.83	0.766	มาก
	8. ร่วมปฏิบัติตามแผน โครงการ กิจกรรม เพื่อแก้ปัญหาขยะในชุมชน	3.92	0.732	มาก
	9. ร่วมประเมิน แสดงความคิดเห็นผลการดำเนินงานตามแผน โครงการ กิจกรรม ของชุมชน	3.87	0.815	มาก

10. ร่วมแสดงความคิดเห็น ปรับปรุงระบบการบริหารจัดการขยะในชุมชนให้มีประสิทธิภาพ	3.86	0.772	มาก
11. ร่วมรับผลประโยชน์จากแผนงาน โครงการ กิจกรรม การจัดการขยะของชุมชนอย่างเท่าเทียม	3.91	0.773	มาก
12. มีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนและปฏิบัติการจัดการขยะที่เป็นแนวปฏิบัติที่ดีอย่างต่อเนื่อง	3.98	0.719	มาก
รวม	3.92	0.77	มาก

จากตารางที่ 5.29 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับการรับรู้ในการปฏิบัติตามหลักการจัดการขยะมูลฝอยและการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือน โดยภาพรวมทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีระดับการรับรู้โดยเรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ชักชวนให้คนในครอบครัวร่วมกิจกรรมการจัดการขยะมูลฝอย มีค่าเฉลี่ย 4.12 (S.D=0.709) ทิ้งขยะลงถังขยะหรือสถานที่เตรียมไว้ มีค่าเฉลี่ย 4.05 (S.D=0.689) นำขยะที่ขายได้ไปรวบรวมตามจุดที่ชุมชนกำหนดไว้ มีค่าเฉลี่ย 3.99 (S.D=0.743) มีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนและปฏิบัติการจัดการขยะที่เป็นแนวปฏิบัติที่ดีอย่างต่อเนื่อง มีค่าเฉลี่ย 3.98 (S.D=0.719) คัดแยกขยะก่อนทิ้งลงในถังขยะหรือสถานที่เตรียมไว้ มีค่าเฉลี่ย 3.95 (S.D=0.767) ร่วมปฏิบัติตามแผน โครงการ กิจกรรม เพื่อแก้ปัญหาขยะในชุมชน มีค่าเฉลี่ย 3.92 (S.D=0.732) ร่วมรับผลประโยชน์จากแผนงาน โครงการ กิจกรรม การจัดการขยะของชุมชนอย่างเท่าเทียม มีค่าเฉลี่ย 3.91 (S.D=0.773) แสดงความคิดเห็นแนวทางการแก้ไขปัญหา แสดงความต้องการเรื่องการจัดการขยะมูลฝอยให้ผู้นำชุมชน มีค่าเฉลี่ย 3.89 (S.D=0.770) ร่วมประเมิน แสดงความคิดเห็นผลการดำเนินงานตามแผน โครงการ กิจกรรม ของชุมชน มีค่าเฉลี่ย 3.87 (S.D=0.815) ร่วมแสดงความคิดเห็น ปรับปรุงระบบการบริหารจัดการขยะในชุมชนให้มีประสิทธิภาพ มีค่าเฉลี่ย 3.86 (S.D=0.772) ร่วมแสดงความคิดเห็นในการกำหนดแผน โครงการ กิจกรรม เพื่อแก้ปัญหาขยะในชุมชน มีค่าเฉลี่ย 3.83 (S.D=0.766) พยายามลดขยะโดยนำถุงผ้ามาใช้แทนถุงพลาสติก มีค่าเฉลี่ย 3.62 (S.D=0.993) ตามลำดับ

5.3 ระยะที่ 3 ประชุมเชิงปฏิบัติการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากขยะ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประเมินผลและการสรุปบทเรียน

5.3.1 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับชุมชนด้านการจัดการขยะและการเพิ่มมูลค่าขยะมูลฝอยในครัวเรือน

คณะผู้วิจัยได้จัดกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ภายใต้โครงการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ

เรื่องการทำแนวทางปฏิบัติที่ดีในการจัดการขยะและการเพิ่มมูลค่าขยะมูลฝอยในครัวเรือนเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งและสิ่งแวดล้อมของชุมชน ระหว่าง วันที่ 18 – 19 มีนาคม 2560 ณ โรงเรียน ร่องคำวิทยานุกูล ตำบลป่าสังข์ อำเภोजตุรพัตร์พิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด โดยในโครงการดังกล่าว มีผู้เข้าร่วมจำนวน 83 คน รายละเอียด ดังนี้

1. นักวิจัยในโครงการย่อยของชุดการจัดการขยะ จำนวน 7 คน
2. วิทยากร รศ.จรัสศักดิ์ จินดาโรจน์ จำนวน 1 คน
3. นักศึกษาช่วยงาน จำนวน 3 คน
4. ตัวแทนจากชุมชน 13 ตำบล จำนวน 72 คน

ทั้งนี้ มีตัวแทนจากพื้นที่ศึกษาวิจัย ชุมชนตำบลป่าสังข์ อำเภोजตุรพัตร์พิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 16 คน ได้แก่ ประกอบด้วย นายกองค์การบริหารส่วนตำบลป่าสังข์ ปลัดตำบล นักพัฒนาชุมชน สอบต. อสม. กำนัน ผู้ใหญ่ ตัวแทนกลุ่มโครงการธนาคารขยะมาปนกิจ ตัวแทนกลุ่มพันธ์ข้าว กลุ่มปุ๋ยหมักชีวภาพ และตัวชุมชน

เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์โครงการดังกล่าว คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการกิจกรรมย่อย ดังนี้

กิจกรรมที่ 1 การให้ความรู้เกี่ยวกับปัญหาและผลกระทบจากขยะมูลฝอยและขยะพิษ

ได้รับเกียรติจากวิทยากร รองศาสตราจารย์จรัสศักดิ์ จินดาโรจน์ ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญในด้านการจัดการขยะตั้งแต่ต้นทางไปถึงปลายทางและเป็นวิทยากรกระบวนการทางด้านการจัดการตนเองของชุมชน

กิจกรรมที่ 2 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ได้แก่

2.1 การเสริมสร้างความเข้มแข็งในการจัดการตนเอง

คณะผู้วิจัยได้คัดเลือกตัวแทนของชุมชนที่มีความเข้มแข็งในด้านการจัดการตนเอง ได้แก่ ชุมชนบ้านโนนกลาง หมู่ 2 ตำบลเมืองบัว อำเภอุมพหลบุรี จังหวัดสุรินทร์ มาเป็นวิทยากรเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในด้านการเสริมสร้างความเข้มแข็งในการจัดการตนเอง โดยตัวแทนจากชุมชนบ้านโนนกลาง ได้แลกเปลี่ยนแนวคิดในการบริหารจัดการชุมชนในพื้นที่โดยการจัดให้หมู่บ้านมีสภาผู้นำชุมชนเพื่อกำกับดูแล ส่งเสริมและสร้างขวัญกำลังใจแก่ลูกบ้าน รวมถึงเป็นตัวแทนในการประสานงานด้านข้อมูลข่าวสารต่างๆ ในชุมชน นอกจากนี้ชุมชนบ้านโนนกลาง หมู่ 2 ตำบลเมืองบัว อำเภอุมพหลบุรี จังหวัดสุรินทร์ยังได้มีแนวคิดในการให้ชุมชนกำกับดูแลตนเองอีกด้วย โดยในการดำเนินงานของสภาผู้นำชุมชนนั้น ได้มีการสร้าง กฎ กติกา สำหรับสภาผู้นำชุมชนไว้ ดังนี้

- (1) สภาร่วมประชุม เวลา 19.00น.
- (2) ห้ามดื่มสุราหรือเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ เข้าประชุมสภา
- (3) การเชิญเข้าร่วมประชุม ต้องแจ้งให้ทราบล่วงหน้า 3วัน
- (4) สั่วมเสื่อสภาผู้นำชุมชน เข้าร่วมประชุมทุกครั้งที่มีการจัดประชุม
- (5) สมาชิกสภาต้องยอมรับความคิดเห็นที่ประชุม และจบในที่ประชุม

นอกจากกติกาสำหรับสภาผู้นำชุมชนแล้ว ยังได้กำหนดกติกาสำหรับครัวเรือนเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานบริหารจัดการตนเองอย่างเข้มแข็ง ได้แก่

- (1) ทุกครัวเรือนต้องคัดแยกขยะ
- (2) ห้ามนำขยะมากองหน้าบ้าน ห้ามเผาขยะในที่สาธารณะ
- (3) ทุกครัวเรือนต้องเข้าร่วมกิจกรรมหมู่บ้านทุกครั้ง
- (4) ทุกครัวเรือนต้องไม่มีแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลาย
- (5) ทุกครัวเรือนต้องปลูกผักสวนครัวอย่างน้อย 5ชนิด และมีไม้ดอก ไม้ประดับ

ผู้เข้าร่วมโครงการได้แลกเปลี่ยนในด้านประเด็นปัญหาของพื้นที่ของตนเอง และมีการแลกเปลี่ยนเพื่อหาแนวทางในการจัดการตนเองอย่างเข้มแข็ง ในส่วนของพื้นที่ศึกษาวิจัย ตำบลป่าสังข์ อำเภोजตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด นั้น ตัวแทนได้มีความเห็นว่า ผู้นำชุมชนมีส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนและผลักดันให้ประสบความสำเร็จได้ โดยต้องอาศัยความร่วมมือของประชาชนในชุมชนและภาคีเครือข่ายของตำบลป่าสังข์

2.2 การจัดการขยะและการคัดแยกขยะ

คณะผู้วิจัยได้คัดเลือกตัวแทนจากชุมชนตำบลป่าสังข์ อำเภोजตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อเป็นผู้แลกเปลี่ยนด้านการจัดการขยะและการคัดแยกขยะ เนื่องด้วยเป็นพื้นที่ที่มีการจัดการขยะอย่างเป็นรูปธรรมและชุมชนมีส่วนร่วมอย่างชัดเจน เป็นรูปธรรม โดยนายกองค์การบริหารส่วนตำบลป่าสังข์ ได้นำเสนอโครงการกองทุนขยะสะสมเงินทองคุ้มครองสุขภาพซึ่งมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

- (1) เพื่อให้ประชาชนมีความเข้าใจในการจัดการขยะ
- (2) เพื่อลดปริมาณขยะและจัดการขยะอย่างเป็นระบบมีสวัสดิการตอบแทน
- (3) เพื่อเป็นตำบลต้นแบบการบริหารจัดการขยะมูลฝอยที่มีประสิทธิภาพ
- (4) เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนตระหนักถึงการรักษาสีสิ่งแวดล้อมลดภาวะโลกร้อน

ทั้งนี้ องค์การบริหารส่วนตำบลได้กำหนดเป้าหมายของการดำเนินการคือให้ชุมชนมีส่วนร่วมครบทั้ง 14 หมู่บ้านในเขตพื้นที่รับผิดชอบ

ส่วนกิจกรรมที่องค์การบริหารส่วนตำบลป่าสักฯ ได้ดำเนินงาน นั้น สามารถสรุปได้ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การอบรมศึกษาดูงาน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นๆ ที่ประสบผลสำเร็จ

ขั้นตอนที่ 2 การขอความเห็นชอบจากสภา อบต.ป่าสักฯและนำเสนอผ่านเวทีประชาคมทุกหมู่บ้าน ให้ความเห็นชอบ

ขั้นตอนที่ 3 สร้างและพัฒนาทีมพี่เลี้ยง โดยการจัดอบรม แต่งตั้งทีมพี่เลี้ยง แต่งตั้งคณะกรรมการ

ขั้นตอนที่ 4 การสร้างผู้นำในการเปลี่ยนแปลง โดยการประชุมผู้นำทุกภาคีเครือข่าย ให้เข้าใจสถานการณ์ปัญหาขยะในปัจจุบัน

ขั้นตอนที่ 5 ลงมือปฏิบัติจัดทำบันทึกข้อตกลง ร่างระเบียบกองทุน ประกาศกองทุนฯ การรณรงค์ให้ประชาชนเข้าร่วมโครงการเป็นสมาชิกกองทุนฯการออกรับซื้อขยะ

ขั้นตอนที่ 6 ปรับปรุงวิธีการ เช่น การปรับปรุงการรับซื้อ การคัดแยกขยะ ผลจากการรับซื้อขยะ สรุปผลแต่ละเดือน และแก้ไขระเบียบเมื่อเดือนธันวาคม พ.ศ. 2559 ให้สมัครสมาชิกเพิ่ม เพื่อเป็นการถวายเป็นหลวง (กิจกรรมร่วมพลังแห่งความภักดี)

ขั้นตอนที่ 7 การขยายผลในการปฏิบัติงาน โดยจัดกิจกรรม ขยะแลกแต้ม แต้้มแลกรางวัล คัดเลือกหมู่บ้านต้นแบบจัดการขยะ Zero Waste(3RS) จัดนิทรรศการในวันรับการประเมินกำนัน ยอดเยี่ยมตำบลป่าสักฯ วันที่ 13 ม.ค. 2560

เมื่อดำเนินกิจกรรมแล้วเสร็จ ผลที่ได้จากโครงการ ซึ่งสามารถประเมินได้ คือ

(1) ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในการคัดแยกขยะตั้งแต่ต้นทาง ทั้ง 4 ประเภทได้อย่างถูกต้องดูได้จากที่สมาชิกกองทุนขยะสะสมเงินทองค้ำครองสุขภาพนำขยะมาขาย มีการคัดแยกขยะ และสามารถกำจัดขยะได้มากกว่า 132 ตัน ต่อปี

(2) สามารถลดปริมาณขยะและกำจัดขยะอย่างเป็นระบบ ประชาชนมีความพึงพอใจมาก

(3) ชุมชนเป็นตำบลต้นแบบการบริหารจัดการขยะมูลฝอยที่มีประสิทธิภาพ

(4) ประชาชนชาวตำบลป่าสักฯตระหนักถึงการรักษาสิ่งแวดล้อม ดูได้จากการประเมินหมู่บ้านของคณะกรรมการประเมินหมู่บ้าน ตามโครงการตำบลป่าสักฯ ไสสะอาด (สุขภาพดี มีบ้านสะอาด น่าอยู่ น่ามอง)

ทั้งนี้ องค์การบริหารส่วนตำบลป่าสักฯได้วิเคราะห์ปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จ ดังนี้

(1) ผู้บริหารเห็นความสำคัญและกำหนดเป็นนโยบายที่ต้องปฏิบัติ

(2) ศึกษาดูงาน อบต. อื่นๆ ที่ดำเนินการได้ประสบผลสำเร็จ

(3) สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลป่าสักฯ พนักงานเจ้าหน้าที่ ผู้นำชุมชน ให้ความร่วมมือ

(4) การมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ภาคีเครือข่ายภายในตำบลป่าสังข์ การจัดทำบันทึกข้อตกลงกับ อสม.ร่วมรับซื้อขยะทุกครั้ง

(5) ประชาชนมองเห็นผลดีของการไม่มีถังขยะแบบสัมผัสได้เป็นรูปธรรม

(6) ความเข้มแข็งของพนักงาน เจ้าหน้าที่ อบต.ป่าสังข์

จากการนำเสนอและแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันระหว่างองค์การบริหารส่วนตำบลป่าสังข์กับชุมชนอื่น ทำให้ทุกชุมชนมองเห็นความเป็นไปได้ในการดำเนินงานในชุมชนของตนเอง

2.3 การจัดการขยะอินทรีย์และการเลี้ยงไส้เดือนดิน

คณะผู้วิจัยได้คัดเลือกตัวแทนจากชุมชนตำบลเมืองพล อำเภอเมืองพล จังหวัดขอนแก่น ซึ่งเป็นตัวอย่างของตัวแทนชุมชนที่ดำเนินการจัดการขยะอินทรีย์และเลี้ยงไส้เดือนดิน ได้แก่ นายกิตติพงษ์ แสงไทย และนางบุษกร แสงไทย เดิมเป็นข้าราชการบำนาญ อยู่ในกรุงเทพมหานคร ได้ย้ายกลับมาภูมิลำเนา ที่บ้านขาด ตำบลเมืองพล อำเภอเมืองพล จังหวัดขอนแก่น และได้ปรับปรุงพื้นที่ไร่นาสวนผสม เมื่อองค์การบริหารส่วนตำบลเมืองพลได้จัดทำโครงการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนการคัดแยกขยะที่ต้นทาง ได้มีการจัดฝึกอบรมการเลี้ยงไส้เดือนดินเพื่อกำจัดขยะมูลฝอยอินทรีย์ นายกิตติพงษ์ แสงไทย และนางบุษกร แสงไทย ได้เข้าร่วมโครงการนี้ และนำความรู้เรื่องการเลี้ยงไส้เดือนดินมาเลี้ยงไส้เดือนดินใช้สำหรับกำจัดขยะอินทรีย์ ทำให้ได้มูลไส้เดือนและน้ำมูลไส้เดือน นำไปใส่พืชผักที่ปลูกไว้ในสวน และมีรายได้เสริมจากการขายพืชผักในสวนครัว มีการบริหารจัดการขยะที่ต้นทาง การแยกประเภทขยะ ขยะทั่วไป ขยะอินทรีย์ ขยะรีไซเคิล ขยะอันตราย หลังจากได้ดำเนินการมาอย่างต่อเนื่ององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองพลก็ได้สนับสนุนงบประมาณ เพื่อจัดตั้งให้เป็นศูนย์เรียนรู้การเลี้ยงไส้เดือนดินเพื่อกำจัดขยะมูลฝอยอินทรีย์

ผู้เข้าร่วมอบรมมีความสนใจในการจัดการขยะอินทรีย์โดยการนำมาเลี้ยงและทำปุ๋ยไส้เดือนดิน และเห็นประโยชน์จากการนำขยะอินทรีย์มาใช้เพื่อประโยชน์ทางด้านเกษตรกรรมในพื้นที่ของตน ในส่วนของตำบลป่าสังข์ ได้ขอแบ่งชุดการเลี้ยงไส้เดือนที่ทาง ตำบลเมืองพล อำเภอเมืองพล จังหวัดขอนแก่น ได้นำมาสาธิตการเลี้ยงไส้เดือน เพื่อนำไปเลี้ยงและขยายผลต่อสำหรับเกษตรกรในพื้นที่ตำบลป่าสังข์

2.4 การแปรรูปขยะเป็นปุ๋ยชีวภาพ ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยอัดเม็ด

คณะผู้วิจัยได้พิจารณาคัดเลือกตัวแทนจากชุมชน ตำบลป่าสังข์ อำเภอจตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นผู้บรรยายและแลกเปลี่ยนเรียนรู้เรื่องการแปรรูปขยะเป็นปุ๋ยชีวภาพ ปุ๋ยหมัก และปุ๋ยอัดเม็ด โดยในชุมชนตำบลป่าสังข์มีชาวบ้าน หมู่บ้านร่องคำ หมู่ที่ 3 รวมกลุ่มกันจัดตั้งกลุ่มผู้ผลิตปุ๋ยน้ำหมักชีวภาพจากขยะอินทรีย์ โดยเริ่มจากเก็บรวบรวมขยะอินทรีย์ในครัวเรือน และในงานบุญ

ตามประเพณีต่างๆ ที่จัดขึ้นในชุมชน รวมถึงร้านอาหารในพื้นที่ โดยนำมาทำน้ำหมักชีวภาพ ต่อมา มีโครงการของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้จัดอบรมเกษตรกรปลูกพันธุ์ข้าวหอมมะลิ ชาวบ้านกลุ่มนี้ ได้เข้าร่วมอบรมและนำมาจัดตั้งกลุ่มผู้ผลิตพันธุ์ข้าวขึ้น สมาชิกกลุ่มจึงได้มีการนำน้ำหมักชีวภาพมาแปรรูปเป็นปุ๋ยหมักเพื่อเป็นปุ๋ยสำหรับพันธุ์ข้าวและขายในราคาสมาชิก (ประมาณ 250 บาทต่อถุง) ต่อมาเมื่อกลุ่มได้ส่งพันธุ์ข้าวเข้าประกวดในเทศกาลข้าวหอมมะลิโลก ทางกลุ่มได้รับรางวัลชนะเลิศในระดับจังหวัด และส่งประกวดต่อได้รับรางวัลรองชนะเลิศในระดับประเทศ หน่วยงานกระทรวงเกษตรและสหกรณ์จึงได้สนับสนุนเครื่องอัดปุ๋ยเม็ดจำนวน 1 เครื่องให้กับกลุ่ม และปีถัดมาได้รับการสนับสนุนอีก 1 เครื่อง ซึ่งทำให้ทางกลุ่มได้จัดทำปุ๋ยอัดเม็ดสำหรับสมาชิก และขายในราคาสมาชิก (ประมาณ 360 บาทต่อกระสอบ) โดยสามารถผลิตปุ๋ยอัดเม็ดได้ปีละ 2 ครั้ง ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับเกษตรกรกลุ่มนี้ คือ

- (1) การรวมกลุ่มดำเนินกิจการการผลิตพันธุ์ข้าว ทำน้ำหมักชีวภาพ และปุ๋ยอัดเม็ด จนประสบความสำเร็จ สามารถดำเนินมาได้จนถึงปัจจุบัน
- (2) ทำให้ต้นทุนการผลิตข้าวลดลง ได้กำไรจากการจำหน่ายข้าวได้มากกว่าเท่าตัว
- (3) ทางกลุ่มได้รับการยอมรับและความภาคภูมิใจจากการประกวดพันธุ์ข้าวแล้วได้รับรางวัลทั้งในระดับจังหวัดและในระดับประเทศ

ผู้เข้าร่วมโครงการมีความสนใจในการทำปุ๋ยหมักชีวภาพ เนื่องจากอาชีพหลักของชาวบ้านในชุมชนคือการทำนาข้าวและทำการเกษตรอื่นๆ และในพื้นที่แต่ละตำบลที่เข้าร่วมอบรมมีหมอดินประจำหมู่บ้านอยู่แล้ว จึงให้ความสนใจพิเศษในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อนำไปปรับใช้ในพื้นที่ของตน ตลอดจนปัจจัยสู่ความสำเร็จในการจัดตั้งกลุ่มปุ๋ยอินทรีย์ที่สามารถอยู่มาได้จนสร้างความยั่งยืนให้กับกลุ่มและชุมชน

กิจกรรมที่ 3 การถอดบทเรียนและสรุปบทเรียน

เมื่อได้จัดกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แล้ว กลุ่มผู้เข้าร่วมโครงการได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนและซักถามข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานแนวปฏิบัติที่ดี ที่แต่ละชุมชนได้นำมาเสนอเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับกลุ่มอื่นๆ โดยคณะผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดแบ่งกลุ่มการถอดบทเรียนและสรุปบทเรียนที่ได้จากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ซึ่งสังเคราะห์ผลภาพรวมแล้ว ดังนี้

3.1 สภาพปัญหาที่พบในการบริหารจัดการขยะในพื้นที่

- (1) สมาชิกในชุมชนยังขาดการมีส่วนร่วมและดำเนินการอย่างจริงจัง
- (2) ขาดความรู้ในการคัดแยกและกำจัดขยะอย่างถูกวิธี
- (3) ขาดงบประมาณในด้านการบริหารจัดการและกำจัดขยะ

- (4) บางชุมชนเป็นที่ตั้งของโรงงานอุตสาหกรรม ทำให้มีจำนวนประชากรในพื้นที่มาก ส่งผลให้ปริมาณขยะมากตามไปด้วย
- (5) ผู้นำชุมชนยังไม่ให้ความสำคัญ ขาดการประสานงานร่วมมือ ขาดความเข้มแข็งของผู้นำชุมชน

3.2 ลักษณะการบริหารจัดการขยะที่ชุมชนสามารถดำเนินการได้

- (1) มีจุดรวบรวมขยะอันตรายในชุมชน
- (2) มีการทำนวัตกรรมจากขยะที่เหลือใช้
- (3) มีการจัดสรรงบประมาณที่เหมาะสมสำหรับการกำจัดขยะ
- (4) มีกฎกติกาสำหรับใช้ร่วมกันในการบริหารจัดการขยะ
- (5) จัดตั้งชุมชนต้นแบบหรือครัวเรือนต้นแบบ
- (6) จัดตั้งธนาคารขยะ จัดตั้งคณะทำงานด้านการบริหารจัดการขยะในชุมชน ส่งเสริมให้มีอาสาสมัครชุมชน
- (7) มีกิจกรรมการประชาสัมพันธ์และกิจกรรมอื่นๆ เพื่อกระตุ้นให้เกิดสำนึกในการบริหารจัดการขยะอย่างถูกวิธี

3.3 แนวทางการขับเคลื่อนที่ชุมชนสามารถดำเนินการได้

- (1) สร้างเครือข่ายการทำงานในทุกระดับ ได้แก่ ชุมชน อบต. กลุ่มองค์กรและหน่วยงานราชการในชุมชน เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน
- (2) ส่งเสริมความรู้ด้านการคัดแยกและจัดการขยะอย่างถูกวิธี
- (3) มีการกำกับ ติดตามผลการดำเนินงาน และมีการรายงานสถิติอย่างเป็นระบบ
- (4) ส่งเสริมการคัดแยกขยะต้นทางให้เป็นรูปธรรมชัดเจน
- (5) ส่งเสริมให้มีการขยายผลสู่ทุกครัวเรือนในชุมชน
- (6) ส่งเสริมชุมชนต้นแบบ รวมถึงเยาวชนและประชาชนให้มีจิตสำนึกในการจัดการขยะ

3.4 สิ่งที่คาดหวังต่อการดำเนินงานบริหารจัดการขยะในพื้นที่ชุมชน

- (1) เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สามารถต่อยอดสิ่งที่รู้ เติมเต็มสิ่งที่ขาด เพื่อการพัฒนาพื้นที่ตามบริบทได้
- (2) ชุมชนมีความร่วมมือกัน เป็นชุมชนที่เข้มแข็ง สามารถจัดการตนเองได้
- (3) พื้นที่ชุมชนสะอาด ปริมาณขยะลดลง มีสิ่งแวดล้อมที่ดี เป็นชุมชนที่น่าอยู่
- (4) ประชาชนทุกครัวเรือนมีจิตสำนึกในการคัดแยกและจัดการขยะ
- (5) มีงบประมาณสนับสนุนสำหรับการจัดกิจกรรมอย่างเพียงพอและเหมาะสม
- (6) ชุมชนได้แนวปฏิบัติที่เหมาะสมสำหรับการบริหารจัดการขยะของพื้นที่ตนเอง
- (7) มีแหล่งกำจัดขยะที่ไม่ก่อให้เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม

3.5 สิ่งที่ยังขาดการสนับสนุนหรือยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาคือ

- (1) ยังไม่สามารถเข้าถึงเครือข่ายที่มุ่งหวังได้
- (2) ยังไม่สามารถสร้างกลุ่มจิตอาสาของชุมชนได้
- (3) ขาดผู้นำที่เข้มแข็งเพื่อการดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพ
- (4) ขาดงบประมาณสนับสนุนที่จำเป็นสำหรับการจัดกิจกรรม
- (5) การมีส่วนร่วมของชุมชนยังไม่ครบทุกครัวเรือน
- (6) การส่งเสริมด้านความรู้ในการจัดการขยะอย่างถูกวิธียังทำได้ไม่ทั่วถึง

3.6 สิ่งที่ได้รับจากการเข้าร่วมอบรมเชิงปฏิบัติการและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในครั้งนี้

- (1) ความรู้เรื่องการตั้งกฎ กติกา และระเบียบของกลุ่มหรือชุมชน
- (2) การต่อยอดการใช้ประโยชน์จากขยะรีไซเคิล การแปรรูปและการเพิ่มมูลค่าจากขยะ
- (3) การจัดกิจกรรมจิตอาสาเพื่อสร้างเสริมจิตสำนึกการจัดการขยะอย่างถูกวิธี
- (4) การจัดการขยะอย่างถูกวิธี ทั้งการคัดแยก การกำจัด และการนำไปใช้ประโยชน์
- (5) การดำเนินงานบริหารจัดการขยะโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยไม่มีค่าใช้จ่ายหรือ

ใช้งบประมาณน้อย

(6) กระบวนการเสริมสร้างความร่วมมือ ความสามัคคีของคนในชุมชน รวมถึงการสร้างขวัญกำลังใจเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

(7) มีเครือข่ายของชุมชนที่จัดการตนเองด้านการบริหารจัดการขยะ สามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ร่วมแก้ไขปัญหาและสร้างขวัญกำลังใจระหว่างกัน

(8) ได้แนวทางการจัดตั้งธนาคารขยะของชุมชน การจัดตั้งเป็นกองทุนที่บริหารจัดการโดยรายได้จากธนาคารขยะ

(9) ได้ศึกษาดูงานจากต้นแบบชุมชนที่ปฏิบัติและมีความเข้มแข็งหรือดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรม

ในส่วนของตำบลป่าสังข์ พอสรุปบทเรียนได้ดังตารางที่ 5.30

ตารางที่ 5.30 ถอดบทเรียนและสรุปบทเรียนจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การจัดการขยะ

ปัญหา	อุปสรรค	วิธีการดำเนินงาน	จุดเด่น/จุดแข็ง	การขับเคลื่อน	โอกาส/สิ่งที่ได้รับ
-ทิ้งขยะไม่เป็นที่ เช่นข้างถนน ที่สาธารณะ -การจัดเก็บขยะไม่ถูกวิธี -แหล่งเพาะเชื้อโรค -แหล่งสารเคมี สารพิษตกค้าง	-การคัดแยกขยะไม่ถูกวิธี -ชุมชนมีการเข้าร่วมในการจัดการขยะยังไม่ครบทุกครัวเรือน -การเข้าร่วมเป็นสมาชิกกองทุนขยะของชุมชนยังไม่ครบทุกครัวเรือน	-ระดมบุคคลและอาสาสมัคร -สร้างองค์ความรู้และถ่ายทอดให้กับชุมชน -หาแนวทางการจัดการขยะที่เหมาะสม	-ชุมชนมีความสามัคคีและให้ความร่วมมือ -กองทุนขยะมีเป้าหมายเพื่อช่วยเหลือสมาชิก เช่น เงิน ฅมาปนกิจ -ฝึกนิสัยการออมในครัวเรือน -บ้านเรือนสะอาด ปราศจากขยะสะสม	-ความร่วมมือทุกภาคส่วนในตำบล -ขยายสมาชิกกองทุนให้ครบทุกครัวเรือน -ให้ชุมชนขยายผลการจัดการขยะด้วยชุมชนให้ครบทุกครัวเรือน	-ได้รับการสนับสนุนจากทีมนักวิจัยมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ -ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับทีมเครือข่ายพื้นที่อื่น -ได้ศึกษาดูงานต้นแบบ

กิจกรรมที่ 4 สรุปภาพรวมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ออกมาจากการฝึกอบรมเครือข่าย

จากการสะท้อนความคิดของตัวแทนพื้นที่ศึกษาวิจัย สามารถสรุปได้ดังนี้

4.1 ด้านแนวปฏิบัติที่ดี

ตัวแทนชุมชนตำบลป่าสังข์ ได้เล็งเห็นแนวปฏิบัติที่ดีด้านการจัดการตนเองของประชาชนในพื้นที่ชุมชน โดยไม่รอการสนับสนุนจากภาครัฐเพียงอย่างเดียว โดยมีแนวคิดว่าจะดำเนินการโครงการที่สามารถสร้างความรู้ความเข้าใจด้านการคัดแยกและจัดการขยะตั้งแต่ต้นทาง เพื่อให้เกิดสภาพชุมชนที่น่าอยู่ มีสภาพแวดล้อมที่ดี

4.2 ด้านรูปแบบการจัดการขยะที่เหมาะสม

ตัวแทนชุมชนตำบลป่าสังข์ มีแนวคิดด้านรูปแบบการจัดการขยะที่เหมาะสมว่าควรจะเป็นการให้ความสำคัญกับการคัดแยกขยะต้นทางเพื่อลดปริมาณขยะและสามารถก่อให้เกิดรายได้ต่อครัวเรือนได้

4.3 ด้านการใช้ประโยชน์จากขยะครัวเรือน

ตัวแทนชุมชนตำบลป่าสัก ได้สะท้อนผลจากการเข้าร่วมอบรมเชิงปฏิบัติการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านการบริหารจัดการขยะว่า สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปต่อยอดเพื่อจัดการด้านการเลี้ยงไส้เดือนจากขยะอินทรีย์ เพื่อใช้ในพื้นที่เกษตรกรรมของสมาชิกในชุมชน

4.4 ด้านความต้องการพัฒนาในพื้นที่

ตัวแทนชุมชนตำบลป่าสัก ได้แนวคิดในการนำความรู้ที่ได้จากการเข้าร่วมโครงการอบรมครั้งนี้และจากการศึกษาดูงานในพื้นที่อื่นๆ มาส่งเสริมให้เกิดชุมชนต้นแบบที่สามารถจัดการตนเองด้านการจัดการขยะเพื่อขยายผลสู่พื้นที่อื่นๆ ต่อไป

กิจกรรมที่ 5 สัญญาประชาคม

เมื่อดำเนินกิจกรรมการอบรมเชิงปฏิบัติการและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างชุมชนแล้วเสร็จ ตัวแทนจากพื้นที่ศึกษาวิจัย ชุมชนตำบลป่าสัก อำเภอจตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด ก็ได้ดำเนินการทำสัญญาประชาคมเพื่อร่วมกันสร้างแนวปฏิบัติที่ดี สร้างรูปแบบการจัดการขยะที่เหมาะสมกับชุมชน และใช้ประโยชน์จากขยะครัวเรือน เพื่อการสร้างเสริมสุขภาวะที่ดีต่อชุมชนและสิ่งแวดล้อม โดยกระบวนการจัดการตนเองเพื่อสร้างชุมชนที่เข้มแข็งน่าอยู่อย่างยั่งยืนต่อไป

5.3.2 ผลการประเมินการประชุมเชิงปฏิบัติการ

หลังจากการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเสร็จสิ้น ได้มีการประเมินโครงการและผู้เข้าร่วมฝึกอบรมในโครงการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่องการหาแนวทางปฏิบัติที่ดีในการจัดการขยะและการเพิ่มมูลค่าขยะมูลฝอยในครัวเรือนเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งและสิ่งแวดล้อมของ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ตารางที่ 5.31 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามการเข้าอบรม

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
หญิง	18	29
ชาย	44	71
รวม	62	100
2.อายุ		
ต่ำกว่า 15 ปี	-	-
15-20 ปี	-	-
20-30 ปี	3	4.8
31-40 ปี	12	19.4
41-50 ปี	18	29.0
51 ปีขึ้นไป	28	45.2
ไม่ตอบข้อนี้	1	1.6
รวม	62	100
3. การศึกษา		
ไม่ได้ศึกษา	-	-
ประถมศึกษา	13	21.0
มัธยมศึกษาตอนต้น	5	8.1
มัธยมศึกษาตอนปลาย	22	35.5

ตารางที่ 5.31 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
3. การศึกษา		
อนุปริญญาหรือเทียบเท่า	2	3.2
ปริญญาตรี	11	17.7
สูงกว่าปริญญาตรี	9	14.5
อื่นๆ	-	-
รวม	62	100
4. อาชีพ		
ข้าราชการ	17	27.4
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	1	1.6
พนักงานบริษัท/เอกชน	-	-
ค้าขาย	2	3.2
เกษตรกร	32	51.6
ผู้ประกอบการ	-	-
รับจ้างทั่วไป	-	-
นักเรียน/นักศึกษา	-	-
อื่นๆ	9	14.5
ไม่ตอบข้อนี้	1	1.6
รวม	62	100
5 สถานภาพในชุมชน		
กรรมการหมู่บ้าน	11	17.7
ผู้ใหญ่บ้าน	10	16.1
กำนัน	1	1.6
ส.อบต.	9	14.5
อสม.	3	4.8
สมาชิกกลุ่มในชุมชน	2	3.2
เจ้าหน้าที่ อบต.	15	24.2
ประชาชนทั่วไป	4	6.5

อื่นๆ	4	6.5
ไม่ได้ตอบข้อนี้	3	4.8
รวม	62	62
ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
6. รายได้ (บาท/เดือน)		
600	1	1.6
1200	1	1.6
2000	1	1.6
5000	5	8.1
5600	1	1.6
7000	2	3.2
7200	1	1.6
8000	7	11.3
9180	1	1.6
10000	6	9.7
14000	1	1.6
15000	4	6.5
18000	1	1.6
20000	5	8.1
21710	1	1.6
24000	1	1.6
27000	1	1.6
30000	3	4.8
40000	1	1.6
45000	1	1.6
70000	1	1.6
80000	1	1.6
ไม่ได้ตอบข้อนี้	15	24.3
รวม	62	100

จากตารางที่ 5.31 พบว่า จากจำนวนผู้เข้าร่วมอบรมที่ตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น 62 คน ผู้เข้าร่วมอบรมโดยส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 71 ของผู้เข้าร่วมอบรมทั้งหมด โดยส่วนใหญ่มีอายุ 51 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 45.2 และอายุ 41-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 29 ซึ่งอยู่ในวัยกลางคน และเป็นผู้นำของหมู่บ้าน มีการศึกษาสูงสุดในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย คิดเป็นร้อยละ 35.5 และในระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 21 มีอาชีพเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 51.6 และเป็นข้าราชการ คิดเป็นร้อยละ 27.4 มีสถานภาพในชุมชนเป็นเจ้าหน้าที่ อบต. คิดเป็นร้อยละ 24.2 และเป็นผู้นำชุมชน ได้แก่ กรรมการหมู่บ้าน ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล รวมคิดเป็นร้อยละ 49.9 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 600 บาท ถึง 80,000 บาท

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นด้านการจัดการขยะ ความรู้ความเข้าใจและการนำไปใช้ประโยชน์

ในการประเมินความคิดเห็นด้านการจัดการขยะ ความรู้ความเข้าใจและการนำไปใช้ประโยชน์ของผู้เข้าร่วมอบรมหลังจากเข้าร่วมกิจกรรมการอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่องการหาแนวทางปฏิบัติที่ดีในการจัดการขยะและการเพิ่มมูลค่าขยะมูลฝอยในครัวเรือนเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งและสิ่งแวดล้อมของชุมชนนั้น คณะผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์ในการแปลผลไว้ตามระดับคะแนน โดยพบว่าผู้เข้าร่วมอบรมมีระดับความรู้ความเข้าใจในประเด็นต่างๆ ดังนี้

ระดับคะแนน	ระดับ
1.00 – 1.49	น้อยที่สุด
1.50 – 2.49	น้อย
2.50 – 3.49	ปานกลาง
3.50 – 4.49	มาก
4.50 – 5.00	มากที่สุด

ตารางที่ 5.32 การจัดการขยะ

ด้าน	ประเด็น	\bar{x}	S.D	ระดับ
ด้านเนื้อหา การจัดการขยะ	1.เนื้อหาที่ใช้อบรมตรงกับความต้องการ	4.26	0.68	มากที่สุด
	2.เนื้อหา มีความครอบคลุมตามประเด็นการอบรม	4.11	0.60	มากที่สุด
	3.เนื้อหา เข้าใจง่าย ตรงวัตถุประสงค์	4.35	0.68	มากที่สุด
	4.การถ่ายทอดของวิทยากรเข้าใจง่าย	4.24	0.69	มากที่สุด
	5.การสาธิตเข้าใจง่าย สามารถปฏิบัติตามได้	4.15	0.76	มากที่สุด
	6.สื่อที่ใช้ในการอบรมมีความเหมาะสม	4.11	0.73	มากที่สุด

	7.เอกสารประกอบการอบรมอ่านเข้าใจง่ายและถูกต้อง	4.24	0.62	มากที่สุด
รวม		4.21	0.68	มากที่สุด

จากตารางที่ 5.32 พบว่า ผู้เข้าอบรมมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการขยะอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.21 และ ค่า S.D. = 0.68

ตารางที่ 5.33 ความรู้ความเข้าใจ

ด้าน	ประเด็น	\bar{x}	S.D	ระดับ
ด้านความรู้ ความเข้าใจ	1.ความรู้ ความเข้าใจในเรื่องนี้ก่อนการอบรม	3.84	0.85	มาก
	2.ความรู้ ความเข้าใจในเรื่องนี้หลังการอบรม	4.35	0.60	มากที่สุด
	3.สามารถแยกประเภทขยะได้	4.39	0.61	มากที่สุด
	4.สามารถบอกข้อดีของการจัดการขยะได้	4.37	0.58	มากที่สุด
	5.สามารถบอกประโยชน์เกี่ยวกับการนำขยะไปใช้	4.39	0.55	มากที่สุด
	6.สามารถบอกผลกระทบที่เกิดจากปัญหาขยะมูลฝอยได้	4.34	0.60	มากที่สุด
	7.รู้และเข้าใจวิธีการกำจัดขยะที่ถูกต้อง	4.34	0.60	มากที่สุด
	8.บูรณาการทางความคิดสู่การปฏิบัติงานได้	4.26	0.68	มากที่สุด
รวม		4.285	0.634	มากที่สุด

จากตารางที่ 5.33 พบว่า ผู้เข้าอบรมมีความคิดเห็นความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการขยะอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.285 และ ค่า S.D. = 0.634

ตารางที่ 5.34 การนำความรู้ไปใช้

ด้าน	ประเด็น	\bar{x}	S.D.	ระดับ
ด้านการนำความรู้ไปใช้	1.สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานได้	4.44	0.62	มากที่สุด
	2.สามารถนำความรู้ไปถ่ายทอดแก่บุคคลในครอบครัวได้	4.40	0.59	มากที่สุด
	3.สามารถให้คำปรึกษาแนะนำแก่บุคคลอื่นได้	4.37	0.63	มากที่สุด
	4.มีความมั่นใจในการนำความรู้ที่ได้รับไปปฏิบัติ	4.40	0.64	มากที่สุด
	5.สามารถนำไปประยุกต์ให้เกิดรายได้	4.44	0.59	มากที่สุด
	6.สามารถนำความรู้ไปบริหารจัดการขยะในครัวเรือนของตนเองได้	4.58	0.53	มากที่สุด
รวม		4.44	0.51	มากที่สุด

จากตารางที่ 5.34 พบว่า ผู้เข้าอบรมมีความคิดเห็นการนำความรู้ไปใช้เกี่ยวกับการจัดการขยะอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.44 และ ค่า S.D. = 0.51

ตารางที่ 5.35 ทักษะคติของชุมชนต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะ

ทัศนคติ	\bar{x}	S.D	ระดับ
1.ผู้นำชุมชนมีส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนการจัดการขยะชุมชน	2.97	0.25	ดี
2.การสร้างภาวะผู้นำจะนำไปสู่การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะชุมชน	2.97	0.25	ดี
3.ทุกคนในชุมชนควรมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะและจัดการขยะชุมชน	2.97	0.25	ดี
4.การจัดการขยะจะช่วยแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชน	3.00	0.00	ดี
5.การจัดการขยะจะช่วยลดการแพร่เชื้อโรคจากสัตว์ที่เป็นพาหะ	2.97	0.25	ดี
6.มีความยินดีที่จะช่วยคัดแยกขยะในครัวเรือนเพื่อนำไปขายและแปรรูป	2.98	0.13	ดี
7.มีความยินดีที่จะช่วยลดขยะเปียกในชุมชนโดยการนำมาทำปุ๋ยหรือนำไปให้กลุ่มทำปุ๋ยอินทรีย์	2.95	0.28	ดี
8.ท่านอยากให้มีโครงการคัดแยกขยะและการจัดการขยะในชุมชน	3.00	0.00	ดี
9.ท่านอยากให้มีการจัดตั้งกลุ่มในชุมชน นำขยะมาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ของใช้ของตกแต่งต่างๆ	2.97	0.25	ดี
10.การจัดการขยะในครัวเรือนทำให้สิ่งแวดล้อมสะอาด ชุมชนน่าอยู่	3.00	0.00	ดี
11.หากท่านมีเวลา ท่านยินดีเข้าร่วมประชุมกับกรรมการชุมชนเพื่อหาแนวทางการจัดการขยะในชุมชนของตน	2.97	0.25	ดี
12.ท่านต้องการให้ชุมชนของท่านเป็นชุมชนตัวอย่างในด้านการจัดการขยะแก่ชุมชนอื่น	2.94	0.36	ดี
13.การมีส่วนร่วมของชุมชนทำให้เกิดความรักและความสามัคคี	3.00	0.00	ดี
14.การมีส่วนร่วมของชุมชนทำให้เกิดความร่วมมือในการพัฒนาหมู่บ้านสะอาด ชุมชนน่าอยู่	3.00	0.00	ดี
15.การมีส่วนร่วมของชุมชนทำให้เกิดชุมชนเข้มแข็งพึ่งพาตนเองได้	3.00	0.00	ดี
รวม	2.98	0.15	ดี

จากตารางที่ 5.35 พบว่า ผู้เข้าอบรมมีทัศนคติของชุมชนต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะอยู่ในระดับดี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.98 และ ค่า S.D. = 0.15

ข้อเสนอแนะอื่นๆ

ผู้เข้าอบรมได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานจัดกิจกรรมการอบรมเชิงปฏิบัติการ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และกิจกรรมอื่น ๆ เพื่อส่งเสริม สนับสนุน การหาแนวปฏิบัติที่เหมาะสมในการจัดการและลดปริมาณขยะครัวเรือน ดังนี้

- 1) อยากให้มีการบรรยายเกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะอย่างละเอียดทุกขั้นตอนมากกว่านี้
- 2) อยากให้สมาชิกคนอื่นๆ ในชุมชน มีโอกาสมาศึกษาดูงานในพื้นที่จริงซึ่งดำเนินการแล้วประสบความสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรม
- 3) อยากให้มีเวลาในการจัดกิจกรรมมากกว่านี้ โดยเฉพาะการลงพื้นที่ศูนย์เรียนรู้ ซึ่งทำให้ได้เห็นการปฏิบัติจริงของกลุ่มชุมชนที่มีความเข้มแข็ง
- 4) ได้ประสบการณ์ความรู้เกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้นำว่าควรเป็นตัวอย่างที่ดี มีความเสียสละเพื่อส่วนรวมและควรติดตามผลอย่างสม่ำเสมอ
- 5) จัดสถานที่อบรมและดูงานได้เหมาะสม เข้าใจง่าย สามารถนำไปปรับใช้กับชุมชนได้เลย ชาวบ้านให้การต้อนรับเป็นอย่างดี
- 6) บางกลุ่มชุมชนมีพื้นเพพูดภาษาถิ่นเป็นภาษาเขมร จึงไม่สามารถเข้าใจภาษาอีสานที่ชุมชนอื่นมาแลกเปลี่ยนได้ทั้งหมด
- 7) อยากให้มีการลงพื้นที่ชุมชนโดยใช้เวลาในพื้นที่มากกว่านี้ รวมถึงจัดให้มีเครื่องขยายเสียงหรือลำโพงเคลื่อนที่
- 8) หน่วยงาน ส่วนราชการ กลุ่มองค์กร เอกชน ควรมีส่วนร่วมในการผลักดันให้แก่ชุมชน เพื่อเกิดการกระตุ้น ราษฎรให้ความร่วมมือ
- 9) ควรมีการจัดประกวด หรือกิจกรรมที่ส่งผลให้ราษฎร มีจิตอาสาร่วมแรงร่วมใจ ที่จะส่งผลให้กิจกรรมสำเร็จได้
- 10) เห็นด้วยในการอบรมในการจัดการขยะให้กับกลุ่มองค์กรภาคีเครือข่าย เพราะได้ความรู้มากเกิดประโยชน์ จะได้นำความรู้ไปปรับใช้ในท้องถิ่นชุมชนของตนเองให้สะอาดและยั่งยืนต่อไป
- 11) อยากให้ทีมนักวิชาการ ลงพื้นที่เติมองค์ความรู้ให้ชุมชนสร้างความเข้าใจ ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมคน เพื่อสร้างภาคีหน่วยงานเติมเต็มเพื่อให้ยั่งยืน
- 12) ควรส่งเสริมองค์ความรู้ งบประมาณ ให้กับพื้นที่ที่สนใจ และพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่สามารถขยายผลไปยังชุมชนอื่นที่สนใจ

5.4 ถอดบทเรียนจากกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้การจัดการขยะ

ในการอบรมเชิงปฏิบัติการได้จัดกลุ่มละ 2 พื้นที่โดยมีองค์การบริหารส่วนตำบลป่าสักและเทศบาลตำบลหัวช้าง ถอดบทเรียนได้ดังนี้

5.4.1 ปัญหา

- 5.4.1.1 ที่ขยะไม่เป็นที่ เช่น ข้างถนน ที่สาธารณะ
- 5.4.1.2 การจัดเก็บขยะไม่ถูกวิธี
- 5.4.1.3 แหล่งเพาะเชื้อโรค

5.4.1.4 แหล่งสารเคมีสารพิษตกค้าง

5.4.2 อุปสรรค

5.4.2.1 การคัดแยกขยะไม่ถูกวิธี

5.4.2.2 ชุมชนมีการเข้าร่วมในการจัดการขยะยังไม่ครบทุกครัวเรือน

5.4.2.3 การเข้าร่วมเป็นสมาชิกกองทุนขยะของชุมชนยังไม่ครบทุกครัวเรือน

5.4.3 การดำเนินงาน

5.4.3.1 ระดมบุคคลและอาสาสมัคร

5.4.3.2 สร้างองค์ความรู้และถ่ายทอดให้กับชุมชน

5.4.3.3 หาแนวทางการจัดการขยะที่เหมาะสม

5.4.4 จุดเด่น/จุดแข็ง

5.4.4.1 ชุมชนมีความสามัคคีและให้ความร่วมมือ

5.4.4.2 กองทุนขยะมีเป้าหมายเพื่อช่วยเหลือสมาชิก เช่น เงินฌาปนกิจ

5.4.4.3 ฝึกนิสัยการออมในครัวเรือน

5.4.4.4 บ้านเรือนสะอาด ปราศจากขยะสะสม

5.4.5 การขับเคลื่อน

5.4.5.1 ความร่วมมือทุกภาคส่วนในตำบล

5.4.5.2 ขยายสมาชิกกองทุนให้ครบทุกครัวเรือน

5.4.5.2 ให้ชุมชนขยายผลการจัดการขยะด้วยชุมชนให้ครบทุกครัวเรือน

5.4.6 โอกาส/สิ่งที่ได้รับ

5.4.6.1 ได้รับการสนับสนุนจากทีมนักวิจัยมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

5.4.6.2 ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับทีมเครือข่ายพื้นที่อื่น

5.4.6.3 ได้ศึกษาดูงานต้นแบบ

5.4.7 ความประทับใจ

5.4.7.1 ชุมชนสะอาด

5.4.7.2 บ้านเรือนสะอาด

5.4.7.3 ประชาชนมีจิตสำนึก

5.4.7.4 สุขภาพดีแข็งแรง

5.4.7.5 กองทุนขยะ มีสวัสดิการ ช่วยเหลือสมาชิกและมีการออม

5.5 การติดตามผลการดำเนินงาน

เป็นการติดตามและกระตุ้นให้เกิดการขับเคลื่อนกระบวนการจัดการขยะในครัวเรือนในระดับชุมชน เพื่อพัฒนากระบวนการจัดการขยะ การหาแนวปฏิบัติที่เหมาะสมในการจัดการขยะในครัวเรือน และการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์จากกระบวนการคัดแยกขยะในครัวเรือนของชุมชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลป่าสัก อำเภोजตุรพัตร์พิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด คณะผู้วิจัยได้ติดตามผลการดำเนินงาน โดยได้ลงพื้นที่ สังกศการณัสภาพแวดล้อมในชุมชน และการสัมภาษณ์ เจ้าหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านป่าสัก และตัวแทนชุมชนบ้าน ในวันที่ 21 มิถุนายน 2560 ผลการดำเนินงาน ดังนี้

5.5.1 โครงการหรือกิจกรรมที่ชุมชนกำลังดำเนินการ

ตำบลป่าสัก อำเภोजตุรพัตร์พิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด มีโครงการและกิจกรรมที่กำลังดำเนินการอยู่ 5 โครงการ ได้แก่

1. โครงการการเลี้ยงไส้เดือนด้วยขยะอินทรีย์ หลังจากได้ชุดการเลี้ยงไส้เดือนจากตำบลเมืองพล อำเภอพล จังหวัดขอนแก่น เมื่อวันที่ 19 มีนาคม 2560 ชุมชนได้ทำการเลี้ยงไส้เดือนเพื่อทำการเพาะไส้เดือนสำหรับการขยายผล ผ่านมา 3 เดือน ทำให้ไส้เดือนโตและแพร่พันธุ์มากขึ้นจึงได้แบ่งไส้เดือนให้ชาวบ้านนำไปเลี้ยงขยายต่ออีกจำนวน 4 ครัวเรือน ทางองค์การบริหารส่วนตำบลป่าสักมีโครงการที่จะอบรมและขยายผลให้เกษตรกรผู้สนใจต่อไป

2. โครงการประกวดหมู่บ้านอยู่(สบสข.) เป็นโครงการต่อเนื่องมาตั้งแต่ปี 2557 ปีนี้(2560) ทำมาแล้ว 3 ปี ปีนี้เป็นที่ 4 โดยมีเป้าหมายในแต่ละปี ดังนี้

- 2.1 ปี 2557 มีเป้าหมายคือ บ้านสะอาดไม่มีขยะสะสม ถนนสะอาดไม่มีขยะ ไม่มีลูกน้ำ ปลุกผักสวนครัวรั้วกินได้และสวยงาม

- 2.2 ปี 2558 มีเป้าหมายคือ เพิ่มจากปี 2557 เป็นทำปุ๋ยอินทรีย์ทุกหมู่บ้าน ปลุกสวนสมุนไพร

- 2.3 ปี 2559 มีเป้าหมายคือ เพิ่มจากปี 2558 บ้าน วัด และโรงเรียน หอ้งน้ำสะอาดเป็นระเบียบเรียบร้อย หลังบ้านสะอาด

2.4 ปี 2560 มีเป้าหมายคือ เพิ่มจากปี 2559 เป็นครัวเรือนชอบชิตเป็นระเบียบสะอาด มีจิตอาสาตัวแทนหมู่ละ 4-5 คนเดินเก็บขยะตามถนน และให้มีการเดินออกกำลังกายของผู้สูงอายุ ทุกเช้า และเย็น ซึ่งวันที่ 27 มิถุนายน 2560 จะมีการประกวดหมู่บ้าน ซึ่งมีรางวัลจิตอาสาดีเด่นโดยจะมอบรางวัลในวันผู้สูงอายุวันที่ 13 เมษายนของทุกปี ได้รับเกียรติบัตรและเงินรางวัล เพื่อเป็นขวัญกำลังใจและเป็นแรงขับเคลื่อนในการพัฒนาชุมชน

3. โครงการปุ๋ยจากเศษอาหารและเศษวัสดุอินทรีย์ ทำต่อเนื่องมากกว่า 5 ปีปัจจุบันผลิตปุ๋ยหมักและปุ๋ยอัดเม็ดปีละ 2 ครั้ง

4. โครงการอาหารปลอดภัย ซึ่งเป็นโครงการวิจัยร่วมกับมหาวิทยาลัยขอนแก่น

5. โครงการจัดการขยะ หลังจากนายองค์การบริหารส่วนตำบลป่าสังข์ไปประชุมร่วมกับผู้ว่าราชการจังหวัดร้อยเอ็ด มีนโยบายเร่งด่วนในเรื่องการจัดการขยะและการคัดแยกขยะในครัวเรือน ได้มีการจัดอบรมการคัดแยกขยะ และโครงการ Zero waste ให้กับชุมชน ซึ่งมีหมู่บ้านตัวอย่างการเริ่มโครงการ Zero waste สามารถดูได้จากหมู่ที่ 2 โดยเริ่มโครงการมาตั้งแต่เดือนธันวาคม 2559

5.5.2. โครงการหรือกิจกรรมที่ชุมชนวางแผนดำเนินการต่อไป

1. ขับเคลื่อนและพัฒนากิจการจัดการขยะให้ครบทุกครัวเรือน ที่ผ่านมาถึงแม้ว่าจะมีชุมชนเข้าร่วมโครงการกองทุนขยะสะสมเงินทองค้ำครองสุขภาพ ทุกหมู่บ้านแต่ยังไม่ครบทุกครัวเรือน ทางองค์การบริหารส่วนตำบลป่าสังข์ จึงมีแนวคิดจะจัดอบรมสัมมนาณรงค์ขับเคลื่อนให้ครัวเรือนสมัครเป็นสมาชิกให้ครบทุกครัวเรือน โดยเน้นผลประโยชน์ที่จะได้รับและแก้ไขปัญหาภาคการรับผลประโยชน์และการค้ำครอง ซึ่งมีแผนการดำเนินการประมาณเดือนสิงหาคม 2560

2. โครงการสร้างเตาเผาขยะแบบประหยัด องค์การบริหารส่วนตำบลป่าสังข์ มีนโยบายไม่แจกถังขยะ ไม่ใช้รถขนขยะและไม่มีพื้นที่ทิ้งขยะ ซึ่งปัญหาที่พบ คือ ขยะทั่วไปที่ไม่สามารถนำมาใช้ใหม่ได้หรือขายไม่ได้ชาวบ้านจะนำไปเผาตัวเองในพื้นที่ของตนเอง ทางองค์การบริหารส่วนตำบลป่าสังข์ จึงมีแผนการสร้างเตาเผาขยะแบบประหยัดและใช้งบประมาณต่ำ ทีมวิจัยได้มีข้อเสนอให้ชุมชนนำหลักภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามาช่วยในการออกแบบเตาเผา เช่น ภูมิปัญญาในการสร้างเตาเผาถ่านแบบโบราณมาประยุกต์ใช้ร่วมกับเทคโนโลยีปัจจุบัน มีแผนดำเนินการในปีงบประมาณ 2561 นี้

3. การแปรรูปผลิตภัณฑ์จากขยะมูลฝอยในชุมชน ทางองค์การบริหารส่วนตำบลป่าสังข์ มีแนวคิดในการพัฒนาและสร้างมูลค่าเพิ่มขยะจากกระบวนการคัดแยกขยะในครัวเรือน เพื่อ

สร้างอาชีพและรายได้ให้กับชุมชน จึงอยากได้ความรู้และทักษะการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากขยะ โดยขอให้ทีมวิจัยจากมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ช่วยจัดอบรมให้ความรู้แก่ชุมชน

5.5.3 กิจกรรมอื่นๆที่ส่งเสริมโครงการหลักเพื่อสร้างความสัมพันธ์และการมีส่วนร่วม

กิจกรรมอื่นๆที่องค์การบริหารส่วนตำบลป่าสังข์ ได้ดำเนินการซึ่งเป็นการสร้างความสัมพันธ์และมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อลดช่องว่างและสร้างความศรัทธาให้กับชุมชน กิจกรรมพบปะชุมชนทุกเดือน โดยลงพื้นที่ร่วมในกิจกรรม ดังนี้

1. กิจกรรมแจกเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ
2. กิจกรรมการรับซื้อขยะรีไซเคิล
3. ทีมบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าสังข์เข้าวัดจำศีลทุกวันพระประจำทุกเดือน ร่วมกับชุมชน โดยเวียนไปทุกวัดทั้ง 13 วัด ซึ่งดำเนินการมาเป็นปีที่ 2
4. ร่วมงานศพทุกครัวเรือน
5. กิจกรรมรณรงค์งานศพปลอดเหล้า
6. กิจกรรมรณรงค์งานกฐินปลอดเหล้า

5.5.4. กลยุทธ์การบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าสังข์

1. ทำอย่างไรให้ องค์การบริหารส่วนตำบลป่าสังข์ เป็นที่พึง เกิดความศรัทธาและช่วยเหลือชุมชนได้
2. การเข้าถึงประชาชน จัดให้มีกิจกรรมร่วมกับชุมชนอย่างน้อยสัปดาห์ละ 1 กิจกรรม

5.5.5 ปัจจัยสู่ความสำเร็จ

1. ทีมเวิร์คและความเข้มแข็งขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าสังข์
2. การเมืองดี มีแนวคิดการบริหารเพื่อพัฒนาชุมชน
3. ชุมชนเชื่อมั่นและศรัทธาในผู้นำ
4. ความเป็นชุมชนแบบญาติพี่น้อง

5.5.6. ปัจจัยที่ทำให้เกิดความล้มเหลว

1. ผู้นำบางหมู่บ้านขัดแย้งกัน
2. ชุมชนบางกลุ่มไม่ให้ความร่วมมือ

ภาพการลงพื้นที่จัดประชุมเชิงปฏิบัติการ
ระหว่างวันที่ 18-19 มีนาคม 2560
ณ โรงเรียนบำรุงรองคำวิทยาทำบลป่าสัก อ.จตุรพักตรพิมาน จ.ร้อยเอ็ด

ภาพการลงพื้นที่ติดตามความก้าวหน้า
ระหว่างวันที่ 21 มิถุนายน 2560
ณ องค์การบริหารส่วนตำบลป่าสัก อ.จตุรพักตรพิมาน จ.ร้อยเอ็ด

ประเด็นการจัดการขยะ : ปัจจัยส่งเสริมความสำเร็จ ในการบริหารจัดการขยะของพื้นที่ตำบลป่า สังข์ อำเภोजตุรพักรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด							
1	2	3	4	5	6	7	8
การบริหารจัดการของ ทต.	ทัศนคติและพฤติกรรม การมีส่วนร่วมของ ชุมชน	ธรรมเนียมหมู่บ้าน (กติกา ข้อตกลง กฎ ระเบียบ)	การจัดตั้งกลุ่ม การถ่ายทอด และและ การสร้าง เครือข่าย	วิถีชีวิต และภูมิปัญญา องค์ความรู้	วัฒนธรรม และศาสนา	ผู้นำชุมชน(ผญ.บ. อสม. หัวหน้า)	ปัจจัยสนับสนุน ภายนอก (เช่น งบ เครือข่าย นโยบายรัฐ เวลา)
มีแผนบริหารและนโยบายของ ทต/อบต.	ชุมชนทุกหมู่บ้านให้ความร่วมมือดี	มีระเบียบปฏิบัติ ระดับตำบล ออกโดยเทศบาล ตำบล	มีศูนย์การเรียนรู้การจัดการขยะ อินทรีย์ การแปรรูปปุ๋ย	มีความศรัทธาในผู้นำ	ใช้วัฒนธรรม ประเพณี มาช่วยให้เกิด ความสามัคคี และสร้าง ความสัมพันธ์	ผู้นำชุมชนเข้มแข็ง	ตั้ง งบประมาณ สนับสนุน กิจกรรม ขับเคลื่อน
มีคณะทำงานรับผิดชอบโดยตรง	มีการคัดแยกขยะขาย	มีสภาชุมชน	จัดตั้งกลุ่มกองทุน ขยะสะสมเงินออม และ ฅาปนกิจ	มีความเป็นญาติพี่น้อง ทำให้ การสื่อสารง่ายและ เกิดความร่วมมือ	วัดและเจ้าอาวาสให้ความสำคัญ และมีส่วนร่วม เช่น จัดพื้นที่ให้มีการรับซื้อ ขยายขยะ	ผู้นำชุมชนมีจิตสำนึก	มีขยาย เครือข่าย ในชุมชน และ ภายนอก ชุมชน

ประเด็นการจัดการขยะ : ปัจจัยส่งเสริมความสำเร็จ ในการบริหารจัดการขยะของพื้นที่ตำบลป่า สังข์ อำเภोजตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด							
1	2	3	4	5	6	7	8
การบริหารจัดการของ ทต.	ทัศนคติและพฤติกรรม การมีส่วนร่วมของชุมชน	ธรรมเนียมหมู่บ้าน (กติกา ข้อตกลง กฎระเบียบ)	การจัดตั้งกลุ่ม การถ่ายทอด และ การสร้างเครือข่าย	วิถีชีวิต และภูมิปัญญา องค์ความรู้	วัฒนธรรม และศาสนา	ผู้นำชุมชน(ผญ.บ. อสม. หัวหน้า)	ปัจจัยสนับสนุน ภายนอก (เช่น งบ เครือข่าย นโยบายรัฐ เวลา)
อบต.มีนโยบาย ส่งเสริม การจัดการ ขยะ เช่น หมู่บ้าน ปลอดภัย ขยะ	มีการจัดการ ตนเอง เช่น ตั้งกองทุน ชยะสะสม เงินออมและ ฅาปนกิจ และการ กำจัดใน พื้นที่ของ ตนเอง	มีกฎ กติกา หมู่บ้าน มี ข้อตกลง สัญญา ประชาคม	มีชุมชน ต้นแบบ	ชุมชนมี ความรัก มี ความรู้สึก เป็น เจ้าของ และมี สำนึกรัก บ้านเกิด	กระบวนการ ส่งเสริม กิจกรรมจะ ใช้วัฒนธรรม ประเพณี เป็นตัว ขับเคลื่อน เช่น ให้ รางวัลผู้ทำ ความดีในวัน ผู้สูงอายุและ วันแจกเบี้ย ยังชีพ	ผู้นำมี ความคิด สร้างสรรค์ และความ กระตือรือร้น	มีการศึกษา ดูงานจาก พื้นที่ ต้นแบบ และใน เครือข่าย

ประเด็นการจัดการขยะ : ปัจจัยส่งเสริมความสำเร็จ ในการบริหารจัดการขยะของพื้นที่ตำบลป่า สังข์ อำเภोजตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด							
1	2	3	4	5	6	7	8
การบริหารจัดการของ ทต.	ทัศนคติและพฤติกรรม การมีส่วนร่วมของ ชุมชน	ธรรมเนียมหมู่บ้าน (กติกา ข้อตกลง กฎ ระเบียบ)	การจัดตั้งกลุ่ม การถ่ายทอด และและ การสร้าง เครือข่าย	วิถีชีวิต และภูมิ ปัญญา องค์ ความรู้	วัฒนธรรม และศาสนา	ผู้นำชุมชน(ผญ.บ. อสม. หัวหน้า)	ปัจจัยสนับสนุน ภายนอก (เช่น งบ เครือข่าย นโยบายรัฐ เวลา)
มีการ ขับเคลื่อน โดยการให้ ความรู้และ การศึกษาดู งาน	มีขวัญ กำลังใจ พลัง ในการขับ เคลื่อนที่จะ เป็นต้นแบบ	อบต.มี นโยบาย และ ข้อตกลง ให้ ผู้สูงอายุ ร่วม รมรงค์ และสร้าง จิตสำนึก	กลุ่ม ผู้สูงอายุ เดินเก็บ ขยะเพื่อ ออกกำลังกาย และสร้าง สิ่งประดิษฐ์จากขวด พลาสติก เป็น อุปกรณ์ ออกกำลังกาย	ถ่ายทอด ภูมิปัญญา ชาวบ้าน และองค์ ความรู้ของ ผู้เฒ่าผู้แก่ สู่รุ่น ลูกหลาน เช่น การ สร้าง สิ่งประดิษฐ์จากขวด พลาสติก เป็น อุปกรณ์ ออกกำลังกาย การถัก สาน ตะกร้า และ ภาชนะ ของใช้จาก พลาสติก	เมื่อมี กิจกรรม หมู่บ้านและ เทศกาล ประเพณี ต่างๆทุก คราวเรือนจะ ช่วยกันทำ ความสะอาด หน้าบ้าน ถนนหนทาง และวัด	ผู้นำชุมชน รับนโยบาย ไปขับเคลื่อน	นโยบาย จังหวัด ปลอดภัย และ นโยบาย ของรัฐ สนับสนุน การจัดการ ขยะ

ประเด็นการจัดการขยะ : ปัจจัยส่งเสริมความสำเร็จ ในการบริหารจัดการขยะของพื้นที่ตำบลป่า สังข์ อำเภोजตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด							
1	2	3	4	5	6	7	8
การบริหารจัดการของ ทต.	ทัศนคติและพฤติกรรม การมีส่วนร่วมของ ชุมชน	ธรรมเนียมหมู่บ้าน (กติกา ข้อตกลง กฎ ระเบียบ)	การจัดตั้งกลุ่ม การถ่ายทอด และและ การสร้าง เครือข่าย	วิถีชีวิต และภูมิปัญญา องค์ความรู้	วัฒนธรรม และศาสนา	ผู้นำชุมชน(ผญ.บ. อสม. หัวหน้า)	ปัจจัยสนับสนุน ภายนอก (เช่น งบ เครือข่าย นโยบายรัฐ เวลา)
เทศบาล ตำบล สนับสนุน จุดทิ้งขยะ อันตราย	มีทีมงานที่ มุ่งมั่น ดำเนินงาน		มีการ รวมกลุ่ม แปรรูป ขยะ เช่น ทำภาชนะ ของใช้จาก พลาสติก	ความ ร่วมมือการ ทำความ สะอาด หน้าบ้าน ถนน หนทาง เมื่อมี กิจกรรม และ เทศกาล ประเพณี		มี ความสัมพันธ์ที่ดีกับ ลูกบ้านและ เพื่อนบ้าน	สำนักงาน ท้องถิ่น จังหวัดเข้า ดูงานและ ประเมินผล งานเพื่อ ผลักดันให้ เกิดการ ขับเคลื่อน และแรง บันดาลใจ ให้เป็น ต้นแบบ ระดับ จังหวัด
มีกิจกรรม อบรมเพิ่ม ความรู้การ นำขยะมา ใช้ ประโยชน์ รูปแบบ ต่างๆ	ให้ ความสำคัญ กับการสร้าง ความสัมพันธ์กับชุมชน เพื่อสร้าง ความ เข้มแข็ง		ให้ชุมชน ต้นแบบ เป็นผู้นำใน การ ขับเคลื่อน และขยาย ผล				

ประเด็นการจัดการขยะ : ปัจจัยส่งเสริมความสำเร็จ ในการบริหารจัดการขยะของพื้นที่ตำบลป่าสังข์ อำเภोजตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด							
1	2	3	4	5	6	7	8
การบริหารจัดการของ ทต.	ทัศนคติและพฤติกรรม การมีส่วนร่วมของ ชุมชน	ธรรมเนียม หมู่บ้าน (กติกา ข้อตกลง กฎ ระเบียบ)	การจัดตั้ง กลุ่ม การ ถ่ายทอด และและ การสร้าง เครือข่าย	วิถีชีวิต และภูมิ ปัญญา องค์กร ความรู้	วัฒนธรรม และศาสนา	ผู้นำชุมชน(ผญ.บ. อสม. หัวหน้า)	ปัจจัย สนับสนุน ภายนอก (เช่น งบ เครือข่าย นโยบายรัฐ เวลา)
มีการ ประกวด แข่งขัน ระดับ ตำบลและ อำเภอ และรางวัล ชวัญ กำลังใจ สำหรับ บุคคล ดีเด่น	ให้ความ ร่วมมือใน การถ่ายทอด ความรู้ ความเข้าใจ ในการ จัดการขยะ ในชุมชน และต่าง ชุมชน		มีเครือข่าย แลกเปลี่ยน เรียนรู้ทั้ง ในพื้นที่ และนอก พื้นที่ไม่ น้อยกว่า 15 พื้นที่				
มีการ รมรงค์การ จัดการขยะ และมีแผน กิจกรรม อย่าง ต่อเนื่อง	มีความมั่นใจ ในผู้นำ ทำให้เกิด อาสาสมัคร และแนวร่วม						

ประเด็นการจัดการขยะ : ปัจจัยส่งเสริมความสำเร็จ ในการบริหารจัดการขยะของพื้นที่ตำบลป่า สังข์ อำเภोजตุรพักรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด							
1	2	3	4	5	6	7	8
การบริหารจัดการของ ทต.	ทัศนคติและพฤติกรรม การมีส่วนร่วมของชุมชน	ธรรมาณูญ หมู่บ้าน (กติกาคือข้อตกลง กฎระเบียบ)	การจัดตั้งกลุ่ม การถ่ายทอด และและ การสร้างเครือข่าย	วิถีชีวิต และภูมิปัญญา องค์ความรู้	วัฒนธรรม และศาสนา	ผู้นำชุมชน(ผญ.บ. อสม. หัวหน้า)	ปัจจัยสนับสนุน ภายนอก (เช่น งบ เครือข่าย นโยบายรัฐ เวลา)
นโยบาย อบต. ต้องการ เป็น ต้นแบบ ระดับ ตำบล							
มีนโยบาย ให้นักเรียน มามีส่วน ร่วมในการ จัดการขยะ							
ผู้นำใน ทต. มี ความ เข้มแข็ง และมี วิสัยทัศน์ ตระหนัก เห็น ความสำคัญของการ จัดการขยะ							

ประเด็นการจัดการขยะ : ปัจจัยส่งเสริมความสำเร็จ ในการบริหารจัดการขยะของพื้นที่ตำบลป่า สังข์ อำเภोजตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด							
1	2	3	4	5	6	7	8
การบริหาร จัดการของ ทต.	ทัศนคติและ พฤติกรรม การมีส่วน ร่วมของ ชุมชน	ธรรมบุญ หมู่บ้าน (กติกา ข้อตกลง กฎ ระเบียบ)	การจัดตั้ง กลุ่ม การ ถ่ายทอด และและ การสร้าง เครือข่าย	วิถีชีวิต และภูมิ ปัญญา องค์ ความรู้	วัฒนธรรม และศาสนา	ผู้นำชุมชน(ผญ.บ. อสม. หัวหน้า)	ปัจจัย สนับสนุน ภายนอก (เช่น งบ เครือข่าย นโยบายรัฐ เวลา)
มีเป้าหมาย ความสำเร็จ คือทุก ครัวเรือน เป็นสมาชิก กองทุน ขยะ 100%							

ประเด็นการจัดการขยะ : ข้อจำกัดและอุปสรรค ในการบริหารจัดการขยะของพื้นที่ตำบลป่าสังข์ อำเภอจตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด							
1	2	3	4	5	6	7	8
การบริหารจัดการของ ทต.	ทัศนคติและพฤติกรรม การมีส่วนร่วมของ ชุมชน	ธรรมเนียมหมู่บ้าน (กติกาคือ ข้อตกลง กฎระเบียบ)	การจัดตั้งกลุ่ม การสื่อสาร และการถ่ายทอด	วิถีชีวิต และภูมิปัญญา องค์ความรู้	วัฒนธรรม และ ศาสนา	ผู้นำชุมชน (ผญ.บ. อสม. หัวหน้า)	ปัจจัยสนับสนุน ภายนอก (เช่น งบประมาณ ขยาย นโยบายรัฐ เวลา)
โครงการที่ ได้รับการสนับสนุน ไม่มีการ ดำเนินการ อย่าง ต่อเนื่อง	บางครั้งเร็วเร็ว ไม่ให้ความ ร่วมมือ ใน การเป็น สมาชิก กองทุนขยะ	ไม่มีกฎ ระเบียบ กติกา ใน การ จัดการ ขยะ				ผู้นำชุมชน บางคนไม่มี ทักษะในการ สื่อสารกับ ชุมชนอย่างมี ประสิทธิภาพ ไม่มี ความสามารถ ในการโน้มน้าวหรือจูงใจ ชุมชน	ไม่มี งบประมาณ สนับสนุน จาก ภายนอก
งบประมาณ ไม่เพียงพอ ต่อการ ขับเคลื่อน	ชุมชน บางส่วนที่ไม่ เข้าใจ ประโยชน์ที่ ได้จากการ เป็นสมาชิก กองทุนขยะ						ต้องการแม่ ข่ายที่ เข้มแข็ง สามารถ นำพาไปสู่ ความสำเร็จ ที่สูงขึ้น
ไม่มีรถเก็บ และขนย้าย ขยะคัดแยก เพื่อนำไป ขายและ กำจัด	ประชาชนมี ความรู้ พื้นฐานและ จิตสำนึกที่ ต่างกัน						

ประเด็นการจัดการขยะ : ข้อจำกัดและอุปสรรค ในการบริหารจัดการขยะของพื้นที่ตำบลป่าสังข์ อำเภอจตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด							
1	2	3	4	5	6	7	8
การบริหารจัดการของ ทต.	ทัศนคติและพฤติกรรม การมีส่วนร่วม ของ ชุมชน	ธรรมเนียมหมู่บ้าน (กติกาคือ ข้อตกลง กฎระเบียบ)	การจัดตั้งกลุ่ม การสื่อสาร และการถ่ายทอด	วิถีชีวิต และภูมิปัญญา องค์ความรู้	วัฒนธรรม และ ศาสนา	ผู้นำชุมชน (ผญ.บ. อสม. หัวหน้า)	ปัจจัยสนับสนุน ภายนอก (เช่น งบประมาณ ขยาย นโยบายรัฐ เวลา)
	ชุมชนยังไม่ตระหนักถึงความสำคัญของการจัดการขยะ						